48՝՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1131 Կ ՊՈԼԻՍ

ՈՒՐԲԱԹ 4 17 ՄԱՐՏ 1905

11 ՄՈՒՇԱՐԻԷ 1323 4 ՄԱՐՏ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՑԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Մեծ ճանապարհ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐԵՐՈՎ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزه‌در
صاحب امتیازی : ارجانیس فریه
ادارهخانهسی باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ժամանակուայնց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Նիւթ մը՝ որ շատ ծծուած է՝ այսօր պիտի զբաղեցնէ ուշադրութիւնս, ոչ թէ անոր համար որ կանխաւ ապահով եմ թէ այս առթիւ հրապարակ նետուած նոր ձայն մը ալ իր արդիւնքը պիտի ունենայ ի հարկէ, այլ — եթէ կ'ուզէք — պարաք մը կատարելու գոհունակութեամբ պիտի գողնամ վարկեան մը ընթերցողներուս ալ ուշադրութիւնը։

Իշխիրեանց Գրական Ցանձնաժողովին մրցանակները կը յատկանան իրենց նպատակին։ Ո՛րքան պարզ է հարցումը, և — նկատի առնելով այն խուլ անլսելութիւնը, որուն պիտի հանդիպի հարցումս — ո՛րքան աւելորդ։

Ես իբրեւ խմբարտ հետեւող մը մեր գրականութեան, տակաւին այդ մրցանակներուն որոշ, չչափելի մէկ արդիւնքին գիտակ ըլլալու բախտը չեմ ունեցած։ և պէտք է դիտնալ թէ շատ տարիներ անցած են յորմէհետէ հասատուեցաւ այդ գրական մրցանակը։ Մէր կը տրուի դրամ, որոնց կը տրուի, և առնողները ինչ կ'ընեն զայն։— Պարզապէս և բացարձակապէս, — անշնան բացառութիւն մը յարգելով, — այդ մրցանակները նիւթական վարձատրութիւն մըն են միայն աշխատութիւն ներկայացնողներուն, թուղթին, մելանին և գիշերային վատակներուն իբրեւ փոխարինութիւն, առաւել կամ նուազ չափով, — ո՛րքան առաւել կամ նուազ ըլլայ գործ ներկայացնողներուն միջնորդներուն ազդեցութիւնը։

Հաւատացէ՛ք որ հարիւրին ութսունը ա՛յս եղած է այդ գրական մրցանակին անցեալ արդիւնքը, և այս պիտի ըլլայ մօտակայ արդիւնքն ալ։ Եթէ սակայն Ցանձնաժողովը հակառակը պատցուցանել կ'ուզէ, թո՛ղ անգամ մը հրատարակութեան տայ սկիզբէն մինչեւ հիմա իր վարձատրած աշխատութիւններուն ցանկը, որմէ պիտի տեսնուի ապահովապէս թէ ա՛յդ վարձատրուած աշխատութիւնները ամենամեծ մասը կը մնան ձեռագիր վիճակի մէջ, փոշոտած և թերեւս նոյն իսկ անհետացած։ Հայ գրականութիւնը ի՞նչ է հակիւոր այդ ձեռագիրներէն, որոնց ո՛և է տպագրութեան համար գոնէ յանձնաժողովը որոշում մը տալու էր, կամ պայման մը դնելու էր։

Հետզհետէ գրական նպատակ որնուակի մը հանգամանքը կ'առնէ Ցանձնաժողովը, որ դրամական օգնութեան ձեռք կը կարկառէ ասոր անոր, ի գործ դրուած ազդեցութիւններու չափը և որակը ի նկատ առնելով միշտ — ինչպէս ըսինք։

Բայց ա՛յդ չէ եղած բարի մարդուն նպատակը — թէեւ կարօտին ձեռք կարկառելու նպատակն ալ ինքնին վսեմ ըլլայ։

Գրականութիւնը և Բանասիրութիւնը ինչ կը հասկնան այդ նպատակէն, և Ցանձնաժողովը ո՞րպիսի չնչաբարիկ գործերով օժտած է հայ գրականութիւնը իբրեւ հետեւանք գրասէր մարդուն կամքին, և իբրեւ արդիւնք իր — յանձնաժողովին — անվրէպ և նպատակայարմար գործառնութիւններուն։

Վաղայն աւելորդ է բարակ բաներ մանելը, հարցնենք ու անցնինք։

Ցանձնաժողովը ինք ալ նկատելով որ հետզհետէ չա՛տ կը պակսին նպատակին պատշաճագոյն գործեր, և նկատելով որ ամէն տարի պարտաւորուած պիտի ըլլայ դիմումներու տեղի տալու և ձանձրացնողներու ականջ կախելու, որոշեց երկու տարուան վերածել իր մրցանակաբաշխութեան միջոցը, որ առաջ մէկ տարի էր։ Դիրքերը ասոր վրայ նախ ցանչցան դացին, և յետոյ երկրորդական կարեւորութեան մը վերածուեցան հետզհետէ, ա՛յնպէս որ այս տարի ալ Բառգիրքերու մրցանակի մը հանդէպ կը գտնուի։ Վաղը կ'իմանանք թէ պիտի վարձատրուի ա՛յս կամ այն բառագիրքը, բայց պիտի չիմանանք յաւէտ թէ ինչ արժէք ունի այդ բառագիրքը, և այս մասին մեր գիտնալիքը պիտի ըլլայ միայն հասատատիպ Տեղեկագրի մը մէջ ամփոփուած բացատրութիւնները, որոնց օրը գոնէ... հայերէն ըլլար, և հայկական տէր բարիներու հեղեղ մը չգար չողողէր հանդիսականներուն ականջը։

Ուշադրութիւն ըրէ՛ք որ հետզհետէ կը պակսի ներկայացուած գործերուն ո՛չ թէ չափը, այլ որակը, քանի որ գրական նպատակ մը նպատակը ընդգրկեց յանձնաժողովը։ Ըսել է թէ լոկ դրամի համար չաշխատող կամ դրամի կարօտութիւն չունեցող գրագէտը կամ բանասէրը միաքէն իսկ պիտի չանցնէ այսուհետեւ իր յարգէն ոգեշունչ մատուցանելու Ցանձնաժողովին ընտրած կաճառին, և խուժ մը երկրորդական գրիչներ՝ կարկան ձեռագիրներ երեսնուն բռնած պիտի դիմաւորեն յանձնաժողովը, և պիտի դիմակաւորեն անոր պատուական անդամները։

Երկու տարիէ ի վեր ուշի ուշով կը դիտեմ թէ տեսնենք օրին մէկը պիտի իմանանք որ Ընդարձակ Օրացոյցին վիճակագրական բաժնին հաւաքիչը ինք ալ իր հրաշակերտները ներկայացուցած ըլլայ Աղա Յովսէփ Իշխիրեանցի ուրուականներուն։ Կարգը կ'սպասց կամ սպասց վիճակագրութեանց կուգայ, որոնք գոնէ տպագրուած ըլլալու առաւելութիւնը ունենալով, ընթերցողին հաճոյք կը պատճառեն իրենց այլանդակ սխալներով և անուշադրութիւններով, թողլով հայերէն կոչուած չակը հնչեցուց ու մեքենավարին հետ հաղորդակցութեան մանելով,

—Վարի յարկը ինչ վիճակի մէջ է, հարցուց։

— Հոցներուն վառարաններուն ամէնքն ալ մարեցան, պատասխանեց մեքենավարը։

—Կարելի չէ՞ հնոցները նորէն վառելու փորձ մը ընել.

— Բացարձակապէս անկարելի է, ջուրերը կանգունի մը չափ ողողած են ներքը և հնազհետէ ալ բարձանալու վրայ են, անկարելի է ջրհաններով առաջքը առնել ողողումին։

Նաւապետ Շէֆիլ՝ գիտնալով հանդերձ մեքենավարին ըսածներուն ճշմարիտ ըլլալը, անոր աստիճան յուսահատութեանը վրայ զայրանալով,

—Բայց կարծեմ քիչ մը կը չափազանցէք ըսաւ խստութեամբ, ջրհանները լարեցէ՛ք, գործի սկսեցէք։

—Ջրհանները բոլորովին անգործածելի դարձած են, ամէն փորձ ըրինք, կարդ ի չեղաւ զանոնք գործածել։

—Ընել է մեքենաներուն վրայ յոյս չունիք այլեւս։

—Այո՛, պարոն նաւապետ, դժբախտաբար այնպէս է, մնաց որ մեքենաներու սրահին մէջ ալ աւելի մնալը ակներեւ վտանգ է մեր ամէնուս ալ համար։

—Դուրս ելէ՛ք, ուրեմն, գոչեց նաւապետը այնպիսի չեչռով մը որուն մէջ յուսահատութիւնն ու կորովը բացայայտ էին։

Նաւապետը վստահ ըլլալով հանդերձ թէ, ալ պաշտպանութեան միջոց չէր մնացած, դարձեալ չէր կրնար լքելի պաշտօնը ու չարունակ միտքը կը յոգնեցնէր Վիկտորը զաղանալու նոր փորձի մը վրայ խորհելով։ Եւ սակայն ալիքները այն ասահման յաճախագէպ էին որ նաւապետին միջոց չէին տար նոր գիւտ մը ընելու։ Հոցներուն մարելէն քանի մը վայրկեան ետք, կատաղի ալիք մը նաւ ու ուսմբի նրման ընդհարելով չոգենաւին՝ զայն ցընցեց խորապէս ու մէկ կողին վրայ ծռեց. ղեկը որ արդէն չատ սակաւ կերպով կը բանէր՝ ցնցումին սառակութենէն կատ կատ եղաւ ու բոլորովին անգործածելի վիճակի մը հասաւ։

Վերջին ուղեան էր առ, որուն առնելու կատարելապէս ինքզինքը կորսնցուց նաւապետը, ալ ճարհարակ չկար։ Վիկտորս չոգենաւը բախտին ձգուած էր հիմա։ Ծովին հոսանքին պիտի հրապարակէր որ Ամերիկայ զինքը տանիլ ձգելու անդունդի մը խորը կամ ծովուն մէկ հեռաւոր կողմը։ Խոր հառաչ մը քաշեց նաւապետը։

—Ալ բան մը չի գար ձեռքէս մը ուրլաց, ալ բան մը չեմ կրնար ընել։ Ոտքը ղեկավարին դառնալով,

—Գնա՛ հանգստացիր ազաս, ըսաւ, ալ ընելիք գործ մը չմնաց քեզի համար։

Ղեկավարը զգածուած դէմքով վար իջաւ պաշտօնատեղին։ Նաւապետ Շէֆիլ որ մինակ մնացած էր կամբրջակին վրայ, ամէն անգամ որ փայլակները կածկատային, յուսահատութեամբ աչքը չորս կողմ դարձնելով փրկութեան միջոց մը կը փնտռէր։ Խեղճ մարդուն սիրտը ողողուած էր ամէնէն դառն կսկիծներով ու արցունքի կաթիլներ կը հոսէին այտերէն վար։ Աւա՜ղ ի՞ որտպ տեղը կը տառապէր, պարտպ տեղը կ'սպասէր, ամէն յոյս օգնչացած էր բացարձակապէս։

Նաւապետը որոշեց վերջին պարտականութիւնն ալ կատարել. անխուսափելի վտանգը պիտի ծանուցանէր թէ՛ ճարտարապետին և թէ միւս ուղեւորներուն ու ինք երկին հրամատարի կամրջակին վրայ գալով, հոն պիտի սպասէր մահուանը։ Դժբախտ մարդը այս տխուր իրողութեան վրայ մտածելով, երբ դէպի վար իջնալու պատրաստուէր, իր երկրորդին՝ Մաք Քիլենիի հանդիպեցաւ, որ նոյնպէս կամրջակին մէկ կողմը կեցած կ'ըսպասէր և փոթորիկին սկսելէն ի վեր չէր հեռացած պաշտօնատեղիէն։ Այս դժբախտ վայրկեանին՝ երկու նաւապետներուն հանդիպումը վերջին ծայր սրտայոյզ տեսարան մը պարզեց։ Երկուքն ալ վերջին ծայր զգածուած՝ առանց բառ մը իսկ փոխանակելու՝ իրարու ձեռք սեղմեցին։ Ձեռքի այս լուռ ողջոյնով հրաժեշտի ամէնէն սրտառուչ ողջոյններէն աւելի պերճախօս էր։ Երկուքն ալ սրտով կը խոստովանէին իրարու հետ։

Ճարտարապետ Սըր Սէմբրն ժէ. լէթ իր քարտուղարը՝ Տանիէլ Ժաքսըն Բոլ Մասկարիա ու ուօրթէօն Հաուն չոգենաւին սրահը նստած՝ լուռ ու անխօս կ'սպասէին իրարու քնական ընթացքին, չոգենաւը այն ասահման սատկութեամբ կը տառապէր որ իրենց հաւաքարակցութիւնը պահելու և գետին չգլտորուելու համար ստիպուած էին անչարժ նստարաններու յենարանին կռչիլ։ Մինակ ճարտարապետը կը չարունակէր պահել իր կարգին ու որոշութիւնը, միւս երեքն ալ դեղնած, յուսահատած, օրհասականի մը երեւոյթը կը պարզէին։

Նաւապետ Շէֆիլ Մաք Քիլենիին բամնուելով սրտի մատ, ներկաները անոր այս տխրագոյր այցելութենէն ալ աւելի սոսկալ սկսան։ Ճարտարապետը իր սովորական պաղարիւնութեամբ,

—Մեծ վտանգի մը մէջ կը գտնուինք այնպէս չէ՞, հարցուց։

—Այո՛ պարոն, մեծ վտանգի մը աւիրը հոս լեցնելու է, որմէ վերջ այդ տեղը ցեխով պատելու և լաթով փաթթելու է։

*** Մեխակներու գոյնը փոխելու համար առաւօտ, երեկոյ մի՛ ջուրով ջրելու է։

*** Ճակնդեղ, գետնախնձոր եւն. երկար ատեն պահելու համար կէս մէթր խորութեամբ երկայն փոս մը փորելով զանոնք քաղելէ ետք՝ փոսին մէջ թաղելու է։ Սակայն չորս կողմը յարդով պատելու է։

*** Կրային հողերու ընկուզենին և չաքանակենին լաւ կը բռնին։

ԵՐ. Մ. ՃԻՒՀԷՐԵԱՆ

ՊՐՈՍՄԱԿՆԵՐ

3 Mars 1905

ԱՆՀԱՅՏԻՍ ՅՈՒՇԱԳՐՈՒՍ

Մեր համակրելի գրողներէն Տիար Մնասէ Սրմէն սրամիտ յատակաբանով մը ծայր կատաղ գրական վերաբերութեան մը և հրաւէր կը կարդայ կարողագոյններու, հաճատաբար ցուցադրութիւնը ընել մեր հայայնքին ճաշակելի ու գովելի սովորոյթներուն։ Այդ կոչէն ետքը սահա, որ նոր լուր նոր, աչքառու սրամտութեանց ընթերցման վարակուող մը եղանք, մենք գաւառացիներս ալ։ Բայց Տ. Արմէն իր յառաջաբանին մէջ կոչ չէր ըրած նաև գաւառի գրողներու, որոնք իրենց կարգին հարաբար վիրաբոյժներ ըլլալ կը թուին։ Գիրքակներու լուսաչաւէղներուն տակ նիրհող ստորագրութեանց էն յանագոյնը, եւ ալ՝ մտաստէպ գաւառի մը անկիւնէն՝ կ'ուզեմ լոյսի չառաջիզ մը ցոլացնել։

Հարանեկան նկար մըն է գծելիքս, պաշտօն տալով պրիմակին ճարտարօրէն ցոլացնելու զայն, իր որոշ մասնաւորութեամբ։

Հարանիք մըն է նկարագրելիքս, զոյգ մը տարտեռ էակներու բնական գուժարումը... որ հոս բոլորովին կորսնցուցած է իր առնմային վեհութիւնը, ցեղային յատկանշանական ոգին, և եկած ընկած է տեղ մը՝ ուր փարախներով հեռու ըլլալ կը թուի մերինէն, օտարարոյր արարողութիւններով, և որ ո՛չ-աւանդական սովորութեամբ մը վերջացաւ։ Ճա՛ է ըսել որ, աչքով տեսնելու արդահատելի գժբախտութիւնը ունեցայ քանի մը հարանքներ։ Հոն պարզուած էր հարսին բաղնեգնացութիւնը, մաղերու գեռզարդման հանդէսը, ներքին ու արտաքին հագուստներու ցուցադրումը, որոնք մասնաւոր սովորոյթներ են եղեր և զոր այր մարդիկ տեսնելէ բարեբախտաբար զուրկ են. բայց անդին կը մնայ աւելի սարսռացուցիչը, աւելի հոգեյոյզը և ենթակայ ենք, հաւանեց նաւապետը, ա՛լ այս պարագան չեմ կրնար ծածկել ձեզմէ, յատկապէս այս դժբախտութիւնը հաղորդելու եկայ, չոգենաւին հնոցները ջուրով ողողուեցան, ղեկը կոտրեցաւ, երկու կայմերը ջախջախուեցան և երրորդ կայմին վերայ առագաստ պարզել անկարելի է բացարձակապէս, հովին սառակութիւնը ո՛և է չարժում ընելու չի թոյլատրեր, հետեւաբար Վիկտորս չոգենաւը փոթորիկին դէմ անպաշտպան մնացած է և այս պատճառով վայրկեանէ վայրկեան...

Նաւապետը չկրցաւ խօսքը աւարտել, յուզումը խեղդել կսպառնար խեղճ մարդը։ Ճարտարապետը կրկնեցաւ,

— Ինչ պիտի ըլլայ վայրկեանէ վայրկեան հարցուց։

—Այեկի ալիք մը չոգենաւը...

Ալիքը կարծես նաւապետին այս խօսքին կ'սպասէր որմէ անմիջապէս ետք այն ասահման սատկութեամբ ընդհարեցաւ չոգենաւին որ նմանը չտեսնուած թնդիւն մը լսուեցաւ, որպէս թէ չոգենաւը տեղ մը զարնուած ըլլար։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ Թիւ 28

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵԻԼԵՌ

Թ.

ՄԱՔ ՔԻԼՕՆԻԻ ՏԱՐԱԿՈՅՍՆԵՐԸ

Իրարու յաջորդող այս աղէտներուն առջեւ՝ նաւապետ Շէֆիլ չուարած մնաց. մարդկային կարողութիւնը անզոր էր ալեւս դիմադրելու։ Ինչ ընէր խեղճ մարդը. ի՞նչ արտակարգ միջոցի դիմէր։ Սոսկ գոնէ մեքենաները կը բանէին և կարելի էր գէշ ալէկ ուղղութիւն մը տալ չոգենաւին. հիմա սակայն որ մեքենաներու սրահը ողողուած էր ու հնոցները մարած էին, ալ ինչ կրնար ընել փրկաւորութիւնն ու հմտութիւնը։ Նաւաբեկութիւնը անխուսափելի էր. չոգենաւը բաց ծովին ալիքներուն թաղալիք դարձած, մէկ քանի վայրկեանէն ծովուն անդունդը պիտի իջնար։

Վիկտորի դժբախտ նաւապետը պահ մը ուժաթափ ու յուսահատ մնայէ ետք, չկրնալով իր բախտին ձգել այնչափ սիրած չոգենաւը, հեռաձայնի չը-

—Գնա՛ հանգստացիր ազաս, ըսաւ, ալ ընելիք գործ մը չմնաց քեզի համար։

Ղեկավարը զգածուած դէմքով վար իջաւ պաշտօնատեղիէն։ Նաւապետ Շէֆիլ որ մինակ մնացած էր կամբրջակին վրայ, ամէն անգամ որ փայլակները կածկատային, յուսահատութեամբ աչքը չորս կողմ դարձնելով փրկութեան միջոց մը կը փնտռէր։ Խեղճ մարդուն սիրտը ողողուած էր ամէնէն դառն կսկիծներով ու արցունքի կաթիլներ կը հոսէին այտերէն վար։ Աւա՜ղ ի՞ որտպ տեղը կը տառապէր, պարտպ տեղը կ'սպասէր, ամէն յոյս օգնչացած էր բացարձակապէս։

Նաւապետը որոշեց վերջին պարտականութիւնն ալ կատարել. անխուսափելի վտանգը պիտի ծանուցանէր թէ՛ ճարտարապետին և թէ միւս ուղեւորներուն ու ինք երկին հրամատարի կամրջակին վրայ գալով, հոն պիտի սպասէր մահուանը։ Դժբախտ մարդը այս տխուր իրողութեան վրայ մտածելով, երբ դէպի վար իջնալու պատրաստուէր, իր երկրորդին՝ Մաք Քիլենիի հանդիպեցաւ, որ նոյնպէս կամրջակին մէկ կողմը կեցած կ'ըսպասէր և փոթորիկին սկսելէն ի վեր չէր հեռացած պաշտօնատեղիէն։ Այս դժբախտ վայրկեանին՝ երկու նաւապետներուն հանդիպումը

նեթակայ ենք, հաւանեց նաւապետը, ա՛լ այս պարագան չեմ կրնար ծածկել ձեզմէ, յատկապէս այս դժբախտութիւնը հաղորդելու եկայ, չոգենաւին հնոցները ջուրով ողողուեցան, ղեկը կոտրեցաւ, երկու կայմերը ջախջախուեցան և երրորդ կայմին վերայ առագաստ պարզել անկարելի է բացարձակապէս, հովին սառակութիւնը ո՛և է չարժում ընելու չի թոյլատրեր, հետեւաբար Վիկտորս չոգենաւը փոթորիկին դէմ անպաշտպան մնացած է և այս պատճառով վայրկեանէ վայրկեան...

Նաւապետը չկրցաւ խօսքը աւարտել, յուզումը խեղդել կսպառնար խեղճ մարդը։ Ճարտարապետը կրկնեցաւ,

— Ինչ պիտի ըլլայ վայրկեանէ վայրկեան հարցուց։

—Այեկի ալիք մը չոգենաւը...

Ալիքը կարծես նաւապետին այս խօսքին կ'սպասէր որմէ անմիջապէս ետք այն ասահման սատկութեամբ ընդհարեցաւ չոգենաւին որ նմանը չտեսնուած թնդիւն մը լսուեցաւ, որպէս թէ չոգենաւը տեղ մը զարնուած ըլլար։

աւելի գրգռիչը. մասնաւորապէս տունն է եղեր, սովորական կանկաբասներու մէջ. սանկ մէկ անկիւնը ակնախիզ լաթերու դեզ մը, որ գտնուող առարկաներուն է՛ն աչքառուն ըլլալուն, կը պարտաւորիմ լարել «քօտաք»ս՝ դիտելով զայն, իր երկներանդ գիծերուն մէջ։ Երկնագոյն անդուսի վրայ բանուած ոսկի ու արծաթ թելերու հիւսուածքով, անկոյնի, բարձ, վերմակ, սաւան եւն. կոն պարզուած։ Անպատեհ չէ՞ երբ քիչ մըն ալ ներքոյ կարդաս, այդ արաւառոց ցուցադրումին վրայ։

«Գրիսմակ»ին մէկ ֆաղէն դիտելուս համար, այս խնդրին վրայ չպիտի փորձեմ երկայն գրել, մինակ պիտի խնդրեմ որ տեղիս հոգեւոր պէտք, իր քարոզներուն մէջ խրատէ ժողովուրդը, փրկմ մը ընէ գոնէ, կոչում ընէ տոհմային և ընդունելի սովորութիւններու հետեւելու և ո՛չ թէ օտարամուտ ծիծաղելիութիւններու։

ՕՐԻՆԱՊԱՀ

Զանգրը

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՅԱՂԹՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ՕԵԱՄԱՅԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԻՆ ԱՐԺԷՔԸ

Սպանտարի զինուորական մասնագէտին

Երբ Փետր. 19ին Ճարոնցիք սկսան զօրավար Րէնէնքամբֆի վրայ յարձակիլ՝ Թայյէ հովիտին վերեւ անոր բարձր դիրքին դէմ, Եւրոպայի զինուորական մասնագէտներէն քիչերը կ'երեւակայէին թէ Մուքտէնի անկումը տեղի պիտի ունենար երեք շաբաթէն, և թէ զօրավար Քուրոքաթքինի բանակը պիտի շաղախուէր ա՛յն ամենամեծ աղէտքին մէջ զոր աշխարհ երբեք տեսած է։

Ռուսք այդ միջոցին ո՛չ միայն պանծալի ամրոցներու ճշմարիտ գծի մը մէջ՝ Ճարոնցիներուն և Մուքտէնի մէջտեղը, այլ նոյն իսկ անոնց դիրքերը ճարոնական դիրքերուն սահմանէն ալ կ'անցնէին գծին երկու ծայրն ալ, և իրենք էին աւելի կ'ըսպառնային իրենց թշնամին հաղորդակցութեանց գծերուն, և հետեւաբար պարտութիւն կրելէ շատ հեռի կ'երեւէին։

Ռուսք կոր գիծ մը բռնած էին Հուն գետին արեւմտեան կողմը կէտ մը, Ճանքթանի մօտերը, մինչեւ Զինէօչէնկ, ուր զօրավար Րէնէնքամբֆ պահանջաւորում էր արեւելեան բերդերուն մէջ, գրեթէ 90 մղոն հեռուն։ Ճարոնական երեք բանակները հարաւային կողմն էին, և նոյն իսկ ռուսական տեղեկագրութիւններուն նայելով՝ թուով ասորին էին Ռուսներուն։ Այն միջոցին դեռ յայտնի չէր թէ Բորթ Արթուրէն Նոկ'ի բերած փորձ զինուորները ո՞ւր էին. իսկ Ռուս սպայակոյտը բնաւ միտքէն իսկ չէր անցներ զօրավար Քուվաուրայի մը բանակին եւ պահեստներուն գոյութիւնը։

Զմրան մէջ Ճարոնցիք ամէն բան ըրին ցոյց տալու համար թէ թշնամին թուով շատ է իրենց մէջ։ Երբ զօրավար Կրիբընպէրկի իր կողմնակի մեծ շարժումը ըրաւ արեւմտեան կողմը, որ պահ մը յաղողութեան հանանկանութիւն ունէր, Մարէշալ Օեամա բաւականացաւ կորովի հակայարձակում մը ընելով, որ վտանգը հեռացուց և Հայքութիւնը վաստկցուց Ճարոնցիներուն։ Բայց փորձ մը չըրաւ յաղթութեան հետեւելու, որովհետեւ մեծ յաղթանացութեան վարկեանը դեռ եկած չէր։ Ակներեւ եղրակացութիւնը սա՛ էր թէ Ճարոնական ալեկողմը, որ Հայքութիւն կը մնար, Հուն գետի ձախ եղերքին վրայ ա՛նքան զօրաւոր չէր, և ազէտքէ մը ազատուած էր միմիայն քաջարի այլ աւելի բախտաւոր գիւղական յարձակումի մը և Ռուսներուն վարանոտ ռազմաշարդարութեան շնորհիւ։

Նոյն օրինակ տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ նաեւ ա՛յն իրողութիւնը թէ Կրիբընպէրկի պարտութենէն առաջ և վերջը, Միչէնքոյի հազախները կը թափառէին հոս ու հոն Լիաօ գետին դաշտերուն մէջ, և երկու անգամ երկաթուղին կտրեցին Ճարոնական բանակին եաեւը։ Ասկէց զատ, Ռուսք սկսան գործածել չինական երկաթուղին Լիաօ գետին արեւմտեան կողմը պարէն բերելու իրենց միջոց, և Սինմինթինկի մէջ կը պահէին կանոնաւոր մատակարարական մթերանոց մը։ Ամէն նշաններ ցոյց կուտային թէ Ճարոնցիք շատ տկար էին թուականորէն և պիտի չկրնային պաշտպանել իրենց արեւմտեան կողը, և պիտի չկրնային յարձակողականի սկսիլ ա՛յն կողմէն։

Արեւելքի կողմն ալ շատ ազէկ չէին ուշադիր դիտողի մը աչքին։ Զօրավար Քուրոքի իր ուժերը հավաքմբած էր Բէնսիհոս գաւառին մէջ, իր գիծերը տարածելով Շահոյի վերի ջուրերէն մինչեւ Թայյէի հովիտը։ Բայց Թայյէ հովիտէն աւելի վեր զօրավար Րէնէնքամբֆի դիրք բռնած էր 20,000 հոգիով Զինէօչէնկի մէջ, և մեծ վտանգ մը կար որ զօրավար Քուրոքաթքին ա՛յն կողմէն ալ պիտի փորձէր յարձակողական շարժում մը Ճարոնցիներուն դէմ դէպի արեւելք։

Ճիշդ այսպէս էր կացութիւնը փետրվար 19ին։ Ցանկացած այդ թուականին Ճարոնցիք յարձակողականի սկսան արեւելքէն Րէնէնքամբֆի դէմ, թեւեւ Զինէօչէնկի դէմ կռիւը նախնական գործողութիւն մըն էր, բայց անտարակոյս մասը կը կազմէր նախամտածեալ ծրագրին, և անկարելի է բաժնել այդ գործողութիւնը ա՛յն երկարատեւ կռիւէն որ մինչեւ ցայսօր կը շարունակէ։ Իրաւ է որ այդ միջոցին արտաքին դիտող մը չէր կրնար ապահով ըլլալ թէ արեւելեան թեւին վրայ մղուած ա՛յդ կռիւը իրօք ընկերզնաւորութիւնն էր յարձակողական մեծ շարժումի մը Ճարոնցիներուն կողմէ, թէ պարզ կռիւ մըն էր արգիլելու համար զօրավար Րէնէնքամբֆի դէպի հարաւ շարժումը։ Սակայն յետագայ դէպքերը լուծեցին այս խնդիրը։ Թէեւ ձմեռը դեռ չէր վերջացած, և յանախակի ձեռն փոթորիկներ կը խափանէին յարձակումը, սկսած էր երկար ատենէ ի վեր սպասուած ճակատամարտը։

Հիմա երկու կողմի թիւերուն վրայ հայեւ մը պէտք է ընել։ Դժբախտաբար վերի վերոյ թիւերէ են մեր գիտցածը։ Ռուս սպայակոյտը կը կարծէր թէ Ճարոնական ուժերուն գումարն էր 280,000 հոգի 850 թնդանօթներով։ Ճարոնցիք ալ Թիլինկի և Շահոյի միջեւ գտնուած ռուս բանակը կը գնահատէին աւելի քան 400,000 հոգի 1050 թնդանօթներով։ Երկու հաշիւներն ալ անտարակոյս սխալ են։ Հետեւակ և հեծեալ գունդերուն ճիշդ հաշիւը առնել դժուար է, որովհետեւ շարունակ կորուստներ տեղի ունեցած են անոնց թիւերուն մէջ։

Ռուսք վեց օրիորդական և վեց եւրոպական զօրաբանակներ ունէին ճակատամարտի դաշտին վրայ, և քանի մըն ալ ռնկախ գունդեր։ Թուղթի վրայ գրեթէ 400,000 հոգի ըսել է ասիկա, որ կը յարմարի ճարոնական հաշիւներուն։ Բայց գիտենք որ տասներկու ամսուան մէջ սիպերիական երկաթուղին 420,000էն աւելի մարդ տարած չի կրնար ըլլալ Մանչուրիա, և գիտենք նաև որ 1904 Փետր.ին. 80,000 ռուս զինուոր կային Մուքտէնի հարաւային կողմը։ Հետեւաբար կ'ունենանք 500,000 համագումար, որմէ առնուազն 200,000ը պէտք է զեղչենք հաշուելով կորուստները, գերիները և հիւանդները։ Կը մնայ 300,000 հոգի 1000 թնդանօթով. զոր ունէր զօրավար Քուրոքաթքին այս տարի Փետր.ի վերջերը, և նոյն իսկ այս թիւը չափազանց կ'երեւի։

Ճարոնական զօրքերուն թիւը հաշուել ա՛լ աւելի դժուար է։ Ռուսերուն 280.000ի հաշիւը ճիշտ կ'երեւի ոնանց մասին, Փետր. 19էն առաջ։ Բայց անշուշտ այդ հաշիւէն դուրս էր զօրավար Նոկիի բանակին մէկ մասը որ Լիաօ գետէն վեր յառաջացաւ, և ասկէց դուրս է նաև զօրավար Քուվաուրայի ամբողջ բանակը։ Այս բանակը ո՞ւր է արդեօք՝ ռնկարելի է ստուգութեամբ գիտնալ։ Կրնայ բաժնուած ըլլալ ճարոնական երկու թեւերուն մէջտեղ, բայց ստոյգ է որ անոր մէկը մասը Սայմացիին գնաց միացաւ զօրավար Քուրոքիի աջ թեւին հետ։ Հետեւաբար ճարոնական բանակը չորս հարիւր հազարէն քիչ վար էր երբ ճակատամարտը սկսաւ, և Ռուսք հաշիւ 300000 էին։

Փետր. 24ի առաւօտուն առաջին իրական հարուա՛ծը տրուեցաւ Զինէօչէնկի գրաւմամբ։ Ճարոնական նոր բանակը, հարաւային արեւելքէն գալով և զօրավար Քուրոքիի աջ թեւին միանալով, բոլորովին մասամբ զօրավար Րէնէնքամբֆի եաեւը, և նեռեց զայն Թալինկ լեռնաշղթային մէջ հիւսիսային զառիթափերուն վրայ։ Միեւնոյն ժամանակ զօրավար Քուրոքիի կեդրոնը Բէնսիհոնի հիւսիսէն առաջ նետուեցաւ, և գրաւեց Վանֆուլինկը, Ֆուշունի ճամբուն վրայ, ԿաուՓիլինկէն քանի մը մղոն դէպի հարաւ, ուր Ռուսք երկար ընդդիմութիւն մը ըրին։ Կեդրոնին մէջ Ռուսք հակայարձակումներ ըրին առանց յաջողութեան, զօրավար Նոճուի (Նօճ)ի դէմ, և երկաթուղիին արեւմտեան կողմը խիստ ուժգնութիւն մը տեղի ունեցաւ ամբողջ ճակատին վրայ մինչեւ Շանկթան։

Մինչեւ այն տեղն Ճարոնցիք իրենց Լիաօեանկեան ռազմավարդարութիւնը կը կրկնէին։ Այսինքն կը փորձէին դառնալ Ռուսերուն արեւելեան կողին շուրջ լեռներուն մէջ՝ ճակատին վրայ յամառ ընդդիմութիւն մը ընելով հանդերձ։ Զօրավար Քուրոքաթքին կարծելով թէ դաշտերուն մէջ իր աջ թեւը կատարեալ ապահով էր. իր պահեստիներուն մեծ մասը առնելով Ռէնէնքամբֆի և Լիենէվիչի զրկեց ձախակողմը, և սասնկով ամենախիստ ընդդիմութիւն մը ըրաւ զօրավար Քուրոքիի յարձակման և զօրավար Քուվաուրայի ուժերուն։

Այսպէս գնաց կռիւը չորս օր Զինէօչէնկի գրաւումէն վերջ. երբ յանկարծ, Փետր. 28ին, զօրավար Օքուի բանակին ձախ թեւը Հուն գետէն ցատկեց Լիաօ և միեւնոյն ատեն զբոյց ելաւ թէ ուրիշ ճարոնական գունդեր ալ կուգային դէպի ձախակողմ, յաւաղանալով Սինմինթինկի վրայ, Լիաօ գետին երկայնքէն։ Ուրիշ խօսքով, մինչ զօրավար Քուրոքաթքին գլխաւորաբար կ'զբաղէր իր արեւելեան կողին վրայ եղած ճարոնական յառաջխաղացութեան դէմ կռուելով, և սպասելով որ սպառի զօրավար Քուրոքիի կատաղութիւնը՝ լուրջ հակայարձակումը իր կողմէն սկսելու համար, ցաւ ի սիրտ տեսաւ որ ըստ երեւոյթին անվնաս կարծուած ճարոնական ձախակողմը հրամատարութեամբ զօրավար Օքուի կողմնակի մեծ շարժում մը կ'ընէր Շանկթանի շուրջ և ուրիշ գունդեր ալ ասպագ արագ դէպի հիւսիս կուգային ռուսական գիծերուն միւս կողմը և գրեթէ առանց ընդդիմութեան։

Ա՛յս էր կացութիւնը Փետր. 28ին, և մեծ պայքարին առաջին շրջանը վերջացած էր։ Ճարոնցիներուն արեւելեան կողմնակի շարժումը Մուքտէնի ճիշդ արեւելեան կողմը կէտի մը հասած ըլլալով, բայց դեռ շատ հեռի. պահ մը կեցաւ, բայց ամենէն լուրջ շարժումը սկսաւ արեւմտեան թեւին վրայ։ Փետր. 28ին Ճարոնական բանակին ռազմական յարդարանքը մեծ փոփոխութիւն կրած էր։ Եռանկիւնին եղջիւրները հիմա դէպի հիւսիս դարձած էին փոխանակ հարաւի և Ճարոնցիք թէ՛ արեւելքէն և թէ արեւմուտքէն յրջանակած էին իրենց թշնամին։

Երկրորդ շրջանին մէջ յառաջդիմութիւնը վերջին ծայր արագ եղաւ։ Մարտ 2ին զօրավար Օքու Շանկթանը բռնեց և ուրիշ գիւղ մը անցէց չորս մղոն վեր, որ կը նշանակէր թէ Շանկթանէն մինչեւ երկաթուղին ռուսական ամրութիւններուն չուրջ դարձած էին Ճարոնցիք ամրոցվին, և զօրավար Քաուլպարսի բանակը փոխանակ առաջուան պէս իր երեսը դէպի հարաւ դարձնելու պարտաւորուեցաւ արագ արագ դառնալ առանցքի մը վրայ ու գրեթէ միշտ արեւմուտք նայիլ երկաթուղին պաշտպանելու համար Շահոյի և Մուքտէնի միջեւ։

Շանկթանէն դէպ առաջ զօրավար Օքուի բանակին շարժումը գրեթէ չբրջագայութիւն մը էր նախապէս։ Մարտ 3ին Սայմինու կոչուած գիւղ մը հասաւ, Մուքտէնէն 12 մղոն դէպ արեւմուտք։ Իր ոչկողմը ա՛ն միջոցին խիստ մտատեսաց երկաթուղիին, պարտաւորելով Ռուսերը թողուլ Շահոյի վրայ երկաթուղիի կամուրջը։ Զօրավար Նոկի արդէն գրաւած էր Սինմինթինկը Մարտ 1ին բռնելով ռուսական մթերանոց մը, և ինքն ալ Մուքտէնի վրայ կը քալէր Սինմինթինկի ճամբով։

Այս միջոցին զօրավար Քուրոքաթքին հասկցաւ թէ ի՛նչ վտանգաւոր կացութեան մէջ կը գտնուէին իր բանակները, և հաւանական է որ մարտ 4ին իմացաւ որ իր միակ բախտն էր նահանջը։ Բայց հարկ էր Ճարոնցիները արեւմուտք քշել կեդրոնի բանակը Շահոյէն ազատելու և քաշելու համար։ Հետեւաբար մինչեւ մարտ 7 կարգ մը յուսահատական կռիւներ եղան դաշտերու մէջ ճիշդ երկաթուղիի կայարանին արեւմտեան կողմը. Ճարոնցիք երթալով կը մօտենային իրարու, մինչեւ իսկ ոնանց չշղ ռուսերը յայանապէս կը տեսնուէին Մուքտէնի պարիսպներէն։

Այս ամբողջ միջոցին, արեւելեան կողին վրայ իրական փոփոխութիւն եղած չէր գրեթէ փետրվար 28էն ի վեր։ Ճարոնցիք կը շարունակէին իրենց յարձակումները Վանֆուրուցէի կողմերէն մինչեւ ԿաուՓիլինկ և Մաչանկիէն Թիթա, գծին ամէնէն արեւելեան ծայրը։

Վերջապէս մարտ 7ին Նոկիի մարդիկը դարձան Մուքտէնի հիւսիսային կողմը, և արդէն Ռուսք կէս մը պաշարուած էին։ Հետեւաբար մարտ 7ի գիշերը Ռուսք պարպեցին վերջապէս երկաթուղիին արեւելեան կողմը Շահոյի վրայ իրենց դիրքերը. զորոնք բռնած էին ճակատամարտին սկիզբէն ի վեր։

Ասով սկսաւ ճակատամարտին երրորդ շրջանը։ Արդէն իսկ մարտ 7ին սկսուած նահանջը հիմա կատարեալ իրողութիւն մը եղաւ։ Լուծուելիք միակ խնդիրը սա՛ եղաւ թէ կարելի՞ է բանակէն ստուար մասեր ազատել։

Քուրոքաթքին Շահոյէն փախչելուն պէս, արեւելեան կողմը գտնուած բոլոր ռուսական դիրքերը պարպուեցան։ Մարտ 8 չորեքշաբթի օր էր որ Քուրոքի վերջնականապէս բռնեց Մաչանկիէնը, և իր բանակին հետ գլուխուող թշթակիցները լերան կատարէն կրցան տեսնել Լիենէվիչի և Ռէնէնքամբֆի բանակներուն փախչիլը դէպի Ֆուշուն մէն մի անցքէ և հովիտէ որ կը տանէին դէպի Հուն գետը։ Ճարոնցիք ամէն հնարաւոր ճամբաներէ յառաջանալով կը ռմբակոծէին նահանջող գունդերը մինչեւ որ աւաղախառն փոթորիկ մը եկաւ և ի դերեւ հանեց ճարոնցի թշդանօթաձիգներուն նշանառութիւնը։

Կեդրոնին մէջ Ռուսք Հունի իրենց խրամներուն կողմը եա քչուեցան, ճիշդ Մուքտէնի ներքեւ, հալածուելով հոն ալ Նօճուի մարդերէն, մինչ արեւմուտքէն և հիւսիսէն կրակին օղակը կը բոլորուէր Մուքտէնի երկաթուղիի կայարանին չուրջ։

Մարտ 8էն սկսեալ ճարոնական պաշարող գիծերուն ձեւը հիմակ ձիու պայտի կը նմանէր, ծայրերը քսան մղոն միայն իրարմէ հեռի։ Եւ. օր այնպէս կը թւէր թէ Ռուսք այդ պայտին ներսի կողմը կրնային փախուստի փորձ մը ընել դէպի ի արեւելք չեղում մը ընելով միայն, քանի որ Նոկի հիւսիսէն կտրած էր երկաթուղին։ Բայց արդէն նոյն օրը, մարտ 9 Քուրոքի Ֆուշուն մտած էր. որ դեռ ամբողջ հարաւային կողմը ըլլալով Ռուսերուն համար պաշտպանելի չէր։ Նոյն օրը դարձեալ Նօճուի մարդիկը Մուքտէնի հարաւային կողմը Հուն գետէն քշած էին Ռուսերը. և Ուրքաթ առաւօտ ժամը 10ին Մուքտէն ինքնին իր մթերքներով և երկաթուղիի կայարանով Ճարոնցիներուն ձեռքը ինկաւ։

Դէպքերուն ճշգրիտ ընթացքին դժուար է հետեւիլ։ Ռուսական ճակատամարտը Մուքտէնի պահակ գունդերէն բոլորովին անջատուեցաւ Եշ. կէս օրէ վերջ, որովհետեւ ա՛յս միջոցին էր որ Նօճուի բանակին աջակողմը Մուքտէնէն վեր Գիուշանէն Հուն գետը անցնելով. գնաց գամի մը պէս մըխուեցաւ Ֆուշունէն և Մուքտէնէն նահանջող Ռուսերուն միջեւ, և Մանտարիեան ճամբուն վրայ գտնուած ռուս վերջապահները բռնեց կարծես պատուակի մը մէջ։

Մարդ դժուարաւ կրնայ երեւակայել թէ ի՞նչ յուսահատական տեսարաններ տեղի ունեցան Մուքտէնի կայարանին արեւմտեան դաշտերուն վրայ։ Առաւօտեան հինգ օր Քաուլպարսի բանակը կապուր կապուրի եկաւ Ճարոնցիներուն պաշարող գիծերուն դէմ։ Ճիշդ դիւցազնական հին ժամանակներու ձեւով կը մղուէր կռիւը։ Ոչ թէ մէկ անգամ, այլ քանիցս Սիպերիական զօրագունդերը յառաջ խաղցին յարձակելու դրօշները վեր բռնած, երաժշտախումբը կ'եղանակէր. մինչ գնդակն ու ռումբը կ'տրորէին դաշտը անոնց չուրջ։ Այս յուսահատ ջանքերը մեծ կորուստներու ենթարկեցին թշնամին, որովհետեւ Օքուի բանակէն տեղեկագիր մը կը ծանուցանէ թէ նոյն արիւնոտ դաշտին մէջ մինչեւ ասոցեալ Գշ. օր Ճարոնցիք 10,000 հոգի կորսնցուցին։ Բայց պէտք էր ծայրը բերել այս սոսկալի առամին։

Թիլինկ տանող դժուարին ճամբաներուն վրայ զօրավար Քաուլպարսի և զօրավար Գիլտէբլինկի բանակներուն կատարեալ մնացորդները ճամբուն երկու կողմը խուժող Ճարոնցիներուն հետ անհեւակայելի կռիւներ ըրին և Բուհոյի առջեւ, Մուքտէնէն 15 մղոն դէպի հիւսիս ամբողջ ռուսական գունդ մը տանձնատուր եղաւ։

Տակաւին անկարելի է ըսել թէ ռուս բանակէն ո՛րչափ մաս Թիլինկ պիտի հասնի։ Հաւանական է որ Մուքտէնէն նահանջը անցեալ Գշ. օրէն իսկ սկսաւ. և, եթէ այսպէս է, երկու օրէ ի վեր քանի մը կիսաբաժիններ հոն հասած ըլլալու են։ Աւելի դաժան կարելի է որ Ռէնէնքամբֆի եւ. Լիենէվիչի զօրքերը կարենան շղթան խզել, բայց ասիկա մեծ մասամբ կախում ունի զօրավար Քաուլպարսի բանակին դիրքէն արեւելեան ծայրագոյն կողին վրայ։ Սակայն ասէն պարագայի մէջ անկարելի է որ փետր. 19ին Շանկթանէն մինչեւ Զինէօչէնկ գիծերը բռնող 300,000 Ռուսերուն կէսէն աւելին ողջամբ Թիլինկ հասնի։

Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, Բեթերսպուրկի Ռուս Սպայակոյտը շատ աղէկ կ'ընէ եթէ Մանչուրիոյ քարտէզը ծալէ մէկ կողմ դնէ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսկ»ի Մարս 14ի երեկոյեան տպագրութենէն

Ժամանակ առ ժամանակ լուր կ'ելնէ դարձեալ թէ ծովակալ Բօժտէսթվէնսքիի ռուսական նաւատորմը հրաման առացած է իր կառավարութենէն եւ դառնալ Մատակասքարի ջուրերէն։ Երէկ այս լուրը Ուայինկթընէն ծանուցուեցաւ, տեղէ մը, որ ամէնէն վերջը կրնայ լուր առնել ռուս կառավարութեան ադպիսի որոշման մը վրայ։ Լուրը աւելի հաւանականութիւն կ'ունենար եթէ Բարիզէն տարածուած էր։ Անցեալ շաբթուան միջոցին ըսուեցաւ թէ Ռուս նաւատորմիղը արդէն իսկ մեկնած էր Մատակասքարէն և ճիպոթի կ'երթար։ Իսկոյն հերքուեցաւ այս լուրը, և հաստատուեցաւ թէ Ռուս նաւատորմիղը միշտ հո՛ն կը գտնուի, նօսիպէ։ Ենթադրեալ մեկնումէն մարդիկ հետեւեցուցին թէ նաւատորմիղը կա՛ւ Սուէզի ջրանցը կ'երթար։ և կամ ճիպոթիի առջեւ կ'երթար միանալ Նէպոկաթով ծովակալին երրորդ նաւախումբին հետ։

Եթէ Բօժտէսթվէնսքիի նաւատորմիղը իրօք եա կանչուի, Սուէզի ջրանցին ճամբան պիտի չբռնէ, այլ ապահովաբար ա՛յն ճամբան պիտի բռնէ, զոր գործածեց Մատակասքար երթալու համար։ Ասիկա իր տրամաբանական ապացոյցն ալ ունի, ա՛յն է թէ Բօժտէսթվէնսքի ճամապարհ չունի ռուսական ջուրերը հասնելու, ա՛յնպէս որ Ափրիկէի չուրջ դառնալով ճամբուն 6000 ծովային մղոնի տարբերութիւնը հիմակ բնաւ նշանակութիւն չի կրնար ունենալ, որովհետեւ այս կերպով ազատած կ'ըլլայ Զրանցին ահագին տուրքերէն, որոնց արդէն ենթարկուեցաւ իր նաւատորմին մէկ մասը։ 64 մարտանաւերէ և թորփիլանաւերէ բաղկացեալ նաւախումբը, ընդ ամէնը 190 հազար թոն տարողութեամբ, Սուէզի ջրանցքին ընկերութեան պէտք է վճարէ ինը միլիոն քուրօն և կարելի է խնայել այս խոյոր գումարը. քանի որ անհրաժեշտ պէտք ալ չկայ աճապարելու։ և 6000 ծովային մղոնը չանելու։

Այս մեկնումէն կրնայ զանազան պատճառներու վերագրուիլ։ եթէ իրօք Բօժտէսթվէնսքի ճամբայ պիտի ելնէ։ կա՛մ այն է որ Ֆրանսա դիտողութիւն ըրած է Ռուսիոյ՝ իր մարտանաւերուն ա՛յսքան երկար ատեն Մատակասքարի առջեւ գտնուելուն, որ բողոք առաջ բերած է Ճարոնի կողմէն, և կամ Ռուսք կը վախնան Հընդկաց ովկիանոսին մէջ Ճարոնական նաւատորմին յարձակումներէն, որոնց հետեւանքը վերջ ի վերջոյ կրնայ յանկարծական յարձակում մը ըլլալ։ Անհաւանական չէ նաեւ որ Բօժտէսթվէնսքի իր անփորձ նաւաստիները մարզել կ'ուզէ այս կերպով և կամ իր միւս պոյերուն հետ միանալ, որոնք ճամբան կը գտնուին այս միջոցիս։

Մուքտէնի աղէտքէն վերջ խիստ անհաւանական էր թուի մինչեւ հիմա անգործ կեցող Գալթիկեան նաւատորմէն յարձակումը Ճարոնական նաւատորմին դէմ, որովհետեւ Ճարոնցիք Մանչուրիոյ ներսերը ո՛րքան աւելի մտնեն, ա՛յնքան կը դժուարանան ծովային պայմանները, և աւելի վտանգաւոր կը դառնայ նաւամարտը Ռուսիոյ համար։ Եթէ նոյն իսկ առկաւին Ռուսք յոյս ունին ցամաքի պատերազմական կացութիւնը բարւոքել, ասիկա մի միայն կրնայ ըլլալ ա՛յն առեն՝ երբ ծովային տիրապետութիւնը ձեռք ձգեն Ռուսք, և Մանչուրիոյ հետ իրենց Ճարոնցիներուն ծովային հաղորդակցութիւնը։ Առանց այս պատահականութեան, ո և է յաջողութեան յոյս կորած է։

Նայէ Ֆրայէ Բրեսկի Մարս 14ի Առաւօտեան տպագրութենէն

Ճակատամարտ՝ բոլորովին կորսուած, նահանջ մը՝ հակառակորդին հալածանքին տակ, ասոնք օ և է պատերազմի մը ա՛նքան անկարգրելի կերպով տխուր վայրկեաններն են որ ո՛րքան սեւ գոյներով նկարագրուին, ա՛նքան քիչ է դարձեալ, և կամ աւելորդ է նկարագրելը, քանի որ ինքնին կը հասկցուի խնդիրը։ Ճամբանին կորուած գունդեր, ճամբան թողուած թնդանօթներ, լեռներուն մէջ, դաշտերուն վրայ ամապարանքով բացը նետուած սայլեր, կառքեր և կառաւներ, ա՛նպիսի պարագաներ և ա՛նպիսի պերճախօս ապացոյցներ են, որ այդ դէպքերուն նկարագրութիւնը ցնորքի և երեւակայութեան սահմանին կը մօտենայ, որովհետեւ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, կարելի չէ ճշդիւ պատկերացնել իրական պարտութեան բուն ատիճանը։ Պաշարուած գունդեր, և ամբոխներ մէջ լքուած թնդանօթներ, ուրիշ մասնակի տխուր դէպքեր, որոնք հակառակորդին հետ ուղղակի չփումներէն կը ծնին, և նահանջին պատճառ կուտան, ո՛չ միայն թշնամիի մը կորուստներուն չափը ցոյց կուտան, այլ նաեւ ստուգանիշը կը կազմեն զինուորին քաջութեան։ Ամէն բանակի մէջ վերջապահին դժուարին պարտականութիւնն է գլխաւոր գունդերու նահանջը կարգացնել և պարբերել։ Եթէ վերջապահին ռուսական նաւատորմը հրաման առացած է իր կառավարութենէն եւ դառնալ Մատակասքարի ջուրերէն։ Երէկ այս լուրը Ուայինկթընէն ծանուցուեցաւ, տեղէ մը, որ ամէնէն վերջը կրնայ լուր առնել ռուս կառավարութեան ադպիսի որոշման մը վրայ։ Լուրը աւելի հաւանականութիւն կ'ունենար եթէ Բարիզէն տարածուած էր։ Անցեալ շաբթուան միջոցին ըսուեցաւ թէ Ռուս նաւատորմիղը արդէն իսկ մեկնած էր Մատակասքարէն և ճիպոթի կ'երթար։ Իսկոյն հերքուեցաւ այս լուրը, և հաստատուեցաւ թէ Ռուս նաւատորմիղը միշտ հո՛ն կը գտնուի, նօսիպէ։ Ենթադրեալ մեկնումէն մարդիկ հետեւեցուցին թէ նաւատորմիղը կա՛ւ Սուէզի ջրանցը կ'երթար։ և կամ ճիպոթիի առջեւ կ'երթար միանալ Նէպոկաթով ծովակալին երրորդ նաւախումբին հետ։

Եթէ Բօժտէսթվէնսքիի նաւատորմիղը իրօք եա կանչուի, Սուէզի ջրանցին ճամբան պիտի չբռնէ, այլ ապահովաբար ա՛յն ճամբան պիտի բռնէ, զոր գործածեց Մատակասքար երթալու համար։ Ասիկա իր տրամաբանական ապացոյցն ալ ունի, ա՛յն է թէ Բօժտէսթվէնսքի ճամապարհ չունի ռուսական ջուրերը հասնելու, ա՛յնպէս որ Ափրիկէի չուրջ դառնալով ճամբուն 6000 ծովային մղոնի տարբերութիւնը հիմակ բնաւ նշանակութիւն չի կրնար ունենալ, որովհետեւ այս կերպով ազատած կ'ըլլայ Զրանցին ահագին տուրքերէն, որոնց արդէն ենթարկուեցաւ իր նաւատորմին մէկ մասը։ 64 մարտանաւերէ և թորփիլանաւերէ բաղկացեալ նաւախումբը, ընդ ամէնը 190 հազար թոն տարողութեամբ, Սուէզի ջրանցքին ընկերութեան պէտք է վճարէ ինը միլիոն քուրօն և կարելի է խնայել այս խոյոր գումարը. քանի որ անհրաժեշտ պէտք ալ չկայ աճապարելու, և 6000 ծովային մղոնը չանելու։

Այս մեկնումէն կրնայ զանազան պատճառներու վերագրուիլ։ եթէ իրօք Բօժտէսթվէնսքի ճամբայ պիտի ելնէ։ կա՛մ այն է որ Ֆրանսա դիտողութիւն ըրած է Ռուսիոյ՝ իր մարտանաւերուն ա՛յսքան երկար ատեն Մատակասքարի առջեւ գտնուելուն, որ բողոք առաջ բերած է Ճարոնի կողմէն, և կամ Ռուսք կը վախնան Հընդկաց ովկիանոսին մէջ Ճարոնական նաւատորմին յարձակումներէն, որոնց հետեւանքը վերջ ի վերջոյ կրնայ յանկարծական յարձակում մը ըլլալ։ Անհաւանական չէ նաեւ որ Բօժտէսթվէնսքի իր անփորձ նաւաստիները մարզել կ'ուզէ այս կերպով և կամ իր միւս պոյերուն հետ միանալ, որոնք ճամբան կը գտնուին այս միջոցիս։

Մուքտէնի աղէտքէն վերջ խիստ անհաւանական էր թուի մինչեւ հիմա անգործ կեցող Գալթիկեան նաւատորմէն յարձակումը Ճարոնական նաւատորմին դէմ, որովհետեւ Ճարոնցիք Մանչուրիոյ ներսերը ո՛րքան աւելի մտնեն, ա՛յնքան կը դժուարանան ծովային պայմանները, և աւելի վտանգաւոր կը դառնայ նաւամարտը Ռուսիոյ համար։ Եթէ նոյն իսկ առկաւին Ռուսք յոյս ունին ցամաքի պատերազմական կացութիւնը բարւոքել, ասիկա մի միայն կրնայ ըլլալ ա՛յն առեն՝ երբ ծովային տիրապետութիւնը ձեռք ձգեն Ռուսք, և Մանչուրիոյ հետ իրենց Ճարոնցիներուն ծովային հաղորդակցութիւնը։ Առանց այս պատահականութեան, ո և է յաջողութեան յոյս կորած է։

Նայէ Ֆրայէ Բրեսկի Մարս 14ի Առաւօտեան տպագրութենէն

Ճակատամարտ՝ բոլորովին կորսուած, նահանջ մը՝ հակառակորդին հալածանքին տակ, ասոնք օ և է պատերազմի մը ա՛նքան անկարգրելի կերպով տխուր վայրկեաններն են որ ո՛րքան սեւ գոյներով նկարագրուին, ա՛նքան քիչ է դարձեալ, և կամ աւելորդ է նկարագրելը, քանի որ ինքնին կը հասկցուի խնդիրը։ Ճամբանին կորուած գունդեր, ճամբան թողուած թնդանօթներ, լեռներուն մէջ, դաշտերուն վրայ ամապարանքով բացը նետուած սայլեր, կառքեր և կառաւներ, ա՛նպիսի պարագաներ և ա՛նպիսի պերճախօս ապացոյցներ են, որ այդ դէպքերուն նկարագրութիւնը ցնորքի և երեւակայութեան սահմանին կը մօտենայ, որովհետեւ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, կարելի չէ ճշդիւ պատկերացնել իրական պարտութեան բուն ատիճանը։ Պաշարուած գունդեր, և ամբոխներ մէջ լքուած թնդանօթներ, ուրիշ մասնակի տխուր դէպքեր, որոնք հակառակորդին հետ ուղղակի չփումներէն կը ծնին, և նահանջին պատճառ կուտան, ո՛չ միայն թշնամիի մը կորուստներուն չափը ցոյց կուտան, այլ նաեւ ստուգանիշը կը կազմեն զինուորին քաջութեան։ Ամէն բանակի մէջ վերջապահին դժուարին պարտականութիւնն է գլխաւոր գունդերու նահանջը կարգացնել և պարբերել։ Եթէ վերջապահին վրայ յոյսը վերնայ ա՛լ մնացածները կորսուած են։ կա՛մ անիկա մինչեւ իր վերջին մարդը կռուելով պիտի փճանայ, կամ իր դիրքին մէջ պիտի տեսայ և վերջապէս պաշարուելով դերի պիտի երթայ, և ասիկա ձախողութիւն մը չէ, բաւական է որ նը՛պատակին հասնի։ Ընդհակառակն այդպիսի կարեւոր պաշտօնի մը ինքնազոհ կատարումը վերջապահ գունդերուն ամենէն համաւաւոր աւանդութիւնը կը կազմէ։

Վերջապահները և կողերու պաշտպան զինուորները ո՛րքան աւելի որ կատարեցին իրենց պարտաւորութիւնը, ա՛նքան աւելի կատարեալ և կարգապահ եղաւ ռուսական բանակին նահանջը։ Քուրոքաթքին այսօր իր բանակին գլխաւ

բելի էր որ Թիլինկ դիմանար. երբ ճաքոնական յաղթական գունդերը քա. ղաքին պարիսպներուն առջեւ երեւ. նան։ Լինէվիչի քանակին երկու զօրաբաժիններուն վրայ ոչ է լուր չկայ։ կը կարծուի թէ կա՛մ փճացած են և կամ գերի բռնուած։

⁂ Ռուսիոյ մէջ հետեւեալ գունդերը ի զէն կոչուեցան.—Քիէվի 14դ զօրաքանակը։ Վարշաւայի 15դ զրաքանակը։ Բէթերպուրկի կայս. հետեւակազօրաց երկրորդ կիսաբաժինը։ Վարշաւայի կայս. հետեւակազօրաց երրորդ զօրաբաժինը, և Բեթերպուրկի կայս. հեծելազօրաց երկրորդ զօրաբաժինը։

Հրաման հանուեցաւ շարժման մէջ դնել Մոսկաւայի բոլոր նռնաձիգ (կրբնատիպ) գունդը։

Կ'ըսուի թէ ճաքոնցիներուն անձնատուր եղած են նաև ռուս զօրավար Էյրշելմանի երկրորդ բանակին վերջապանները։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ՓՈՓԽՈՒԹԻՒՆ

ՓՈՒՐՕՐԱԹՔԻՆ ԹԻԼԻՆԿՆ ԱԼ. ԿԸ ՁԳԻ

ՃԱՔՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ 15 Մարտ (Պաշտօնական).—Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ —Մեծ-Դուքս Նիքոլա Նիքոլայեվիչ այսօր պաշտօնապէս ընդհանուր հրամատար անուանուեցաւ Մանչուրիոյ ռուս զօրաց, Զօր. Քուրոքաթքինի տեղ։ Զօր. Սաքհարովով սպայակոյտի պետ անուանուեցաւ։

—Նիքոլայեւիչ և Քոնաթանթինոս վիշ մեծ դուքսերնալ Մանչուրիա պիտի երթան։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Սէնդբլ Նիւզ»ի Մանչուրիոյ թղթակիցը կ'հեռագրէ.— Ճաքոնցիք Թիլինկ հասան։ Երկէ յարձակեցան քաղաքին ամրութեանց վրայ։ Ռուսք Զօր. Լինէվիչի հրամատարութեան տակ, կատաղի դիմադրութիւն մը բրին և ետ մղեցին Ճաքոնցիները։ Ռուսերէն մեռան և վիրաւորուեցան 1000 հոգի։ Ճաքոնցիք 1000 դիակ թողուցին կռիւի դաշտին վրայ։ Ճաքոնցիք նորէն պիտի յարձակին՝ իրենց եռեւէն եկող օգնական ուժերու հետ։ Զօր. Օքուի բանակատեղէն Ռիւդէրի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ճաքոնցիք վերջին յարձակողականի սկսան և խլացան Թիլինկի խրամներուն մէջ պատաղարուած Ռուսերուն վրայ։ Ռուսք սաստիկ յոգնած ըլլալով չկրցան դիմադրել այս նոր յարձակման և սկսան քաշուիլ դէպի Քայ-Նուան որուն ամրութիւնները Լիաոմիները թէև անբաւական են, հաւանական է որ Ռուսք հոն կանգ առնեն և ճակատամարտ մղեն յապաղեցնելու համար ճաքոնցիներուն առաջխաղացութիւնը, վասն զի Ճաքոնցիք մօտէն կը սեղմեն զիրենք։ (Քայ-Նուան, ուր քաշուելու է Ռուրոքաթքին կը գտնուի երկաթ ղիի գծին մօտ Մանտարինեան պողոտային վրայ և Թիլինկէն 30 մղոնի չափ հեռու (է։ Մուքէնէ կը հեռագրուի թէ դէպի հիւսիս 25 վերստ հեռու Թիլինկի ճամբուն վրայ կռիւ մը տեղի ունեցաւ Ճանքիդունկի մէջ և հինգ ժամուան կռուոյ կռիւ մը վերջ Ճաքոնցիք գրաւեցին այս քաղաքը։ Թոքիոյէ կը ծանուցուի թէ Բին-Լիինկի մէկ կիրճին մէջ Ճաքոնցիք գրաւեցին 2 Թնդանօթ և ռուս ջոկատ մը գերի բռնեցին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէ կը հեռագրուի Տիլի Թէլեկրաֆի ամսոյս 13 թուով.— «Մուքէնի արեւմտեան կողմը Ճաքոնցիներուն կողմէ գերի բռնուած ռուս զօրքերուն մէկը մասը յաջողեցաւ փախչիլ Մուքէնի ժառերը և մեծ գունդ մը կազմեց։ Սակայն եօքայի մօտ Ճաքոնցիք անոնց վրայ յարձակեցան և ստիպեցին որ անձնատուր ըլլան։ Այս ոուս զորքերը կը վերաբերէին ռուս 16դ զօրաքանակին։ Շատ ռուսեր դեռ պահուրտած կը մնան չինական բնակարաններու մէջ։ Կը հաւատուի թէ Զօր. Գիլտերլինկ սպանուած է։»

— Զօր. Քուրոքիի բանակատեղէն Ռիւթէրի թղթակիցը կը հեռագրէ.— Ամբողջ երեք օրվայլուկ և յուսահատ ռուսերով լեցուն է։ Զօր. Քուրոքաթքինի բանակին մօտ օտար զինուորական կցորդներու մեծագոյն մասը որոնց մէկը սպայ և երկուքը ազատիկացի, Մուքէնի մօտ ինկան Ճաքոնցիներուն ձեռքը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Զօր. Քուրոքաթքին կը հեռագրէ կայսեր ամսոյս 14 թուով.—Ճաքոնցիք կատաղի յարձակում մը լրին Թիլինկի հարաւակողմը, Ցան Հօ գետին վրայ մեր դիրքերուն կեդրոնին դէմ, բայց ետ մղուեցան մեծ կորուստներով. Ճաքոնցի 1000 մեռեալ կայ մեր դիրքերուն առջեւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լոնտոնի ճաքոնական դեսպան Հայաչի կոմս Ռիւթէրի ներկայացուցիչին հետ տեսակցութեան մը ատեն ըսաւ թէ պատերազմի դաշտին վրայ տեղի ունեցող դէպքերը հաշտութեան մասին Ճաքոնի դիրքը չեն փոխեր։ Մինչեւ որ Ռուսիա հաշտութեան չփափաքի, հաշտութեան մասին խնդիր չի կրնար ըլլալ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սինկաբուրի կը հեռագրուի Ռիւթէրի թէ ճաքոնական 3 յածանաւ ածխաթարձ նաւի մը հետ խարիսխ նետեցին Սինկաբուրի բացերը, չէզոք շրջանակի մէջ։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ճաքոնական մարտանաւերը 22 հատ են։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Նախկին նախարար իշխան Սվիաթոբոլք Միրսքի ծանրապէս հիւանդ է։ Խիլքով իշխան Հաղորդակցութեանց Նախարար, տեսակցութեան մը մէջ հաշտութեան փափաք յայտնեց, բայց անկարելի է, ըսաւ, հաշտութիւն կնքել այս պահուս, վասն զի ամօթալի հաշտութիւն պիտի ըլլայ Ռուսիոյ համար։ Ի գին իր Մ. Արեւելքի մէջ ունեցած բոլոր ազդեցութեան, ինչ որ Ռուսիոյ համար անընդունելի բան է։

ՎԻԵՆՆԱ.— Մուքէնի ճակատամարտին մասնակցող ռուս զօրքերուն թիւն է 300,000 հետեւակ 26000 հեծեալ և 20000 թնդանօթաձիգ 1360 թնդանօթներով։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, ինչպէս գրած էինք. երէկ նախագահեց Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ Արեւագալի տարրողութիւններուն և «Տէր Ամենակալ»էն վերջ քարոզ մը խօսեցաւ բնաբան ունենալով Պղտս Առաքեալին սա խօսքը. «Մի՛ այսուհետեւ տիրեսցեն մեզք ի մահկանացու մարմնոյս ձեր»։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարքը եկեղեցական արարողութեանց Խորհուրդը բացատրելով մէջ բերաւ Մկրտութեան խորհուրդը իբրեւ մեղքի սրբութեան խորհուրդ, թէ ի՛նչպէս երախային մկրտութիւնը սրբութիւն և չնորհաց միջոց մը եղած է, ինչպէս Քրիստոսի յարութիւնը և մահը՝ անօրինութեան կատարումը։ Ն. Արքազնութիւնը յետոյ ծանրացաւ մեղքի վրայ և անոր ծագման անդրադառնալով, բացատրեց մարդուս միտքը իբրեւ բարիի և իմացակցութեան ընդունակ, իսկ մարմինը՝ մեղքի եւ հեշտութեան ընդունակ եւ ապէս մարդուն անկումը մէջ բերաւ Ս. Գրքի պատմութեան համաձայն։ Իսկ եկեղեցւոյ չնորհաց Խորհուրդը միջոց նկատեց մարդուս սրբութեան եւ վերածնութեան, ինչպէս նոյնը քարոզած են Առաքեալները, եւ մասնաւորապէս ընելով ապաշխարութեան օրերը՝ հաւատացեալները յորդորեց աղօթասիրութեան եւ բարեպաշտութեան։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ Խորհուրդը իր սեղանին վրայ բաւական ատուար թիւ մը ունի ամուսնական խնդիրներու, որոնք ժամանակէ մը ի վեր կղզաղեցնէին Խորհուրդը առանց վերջնական լուծում մը ստանալու։ Մասնաւոր ուշադրութեան արժանի կէտ մը եթէ կայ այն ալ սա է թէ այդ ամուսնական խնդիրներուն մեծագոյն մասը վարժուհիներու ամուսնական խնդիրներ են, որոնք ամէնքն ալ առանց բացառութեան անտեղի պատճառաբանութիւններով ափ առած են Դատաստանական Խորհուրդին դուռը՝ ամբաստանութիւններ ընելով իրենց ամուսիններուն նկատմամբ։ Ասիկայ, ինչպէս յայտնի է շատ տխուր պարագայ մը է, անոր համար որ այդ միեւնոյն վարժուհիներն են որ սեր վարժարաններուն մէջ նորահաս սերունդը դաստիարակելու փափուկ պաշտօնին կոչուած են։ Կ'արժէ որ Դատաստանական Խորհուրդը աւելի խիստ գտնուի ատոնց նկատմամբ։ Խորհուրդը ատոնցմէ զատ իր սեղանին վրայ ունի ամուսնական կարգ մը բարդ խնդիրներ, որոնցմէ մէկ քանիին քննութիւնը յանձնած է իր քատուզարին քննելու և տեղեկագրելու համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը գրած ըլլալով Նիկոմիդիոյ Տ. Ոսկի քահանային որ Արմաշու Նորընտիր վանահայրական փոխանորդ Թորգոմ Ծ. Վրդ.ը ներկայացնէ պաշտօնապէս տեղւոյն Կառավարիչ Վսեմ. Բեազիմ պէյին, Տ. Ոսկի Հայր ներկայացուցած է Տ. Թորգոմ վրդ.ը Վսեմ. Կառավարիչին որ օրիալիր ընդունելութենէ մը վերջը չնորհաւորած է վարդապետը և խոստացած է ամէն կերպով ձեռնտու և պաշտպան ըլլալ Արմաշու նուիրական ուխտատեղիին։ Տ. Թորգոմ Վրդ. չնորհակալութիւն յայտնած և բարեմաղթութիւններ ըրած է Վսեմ. Սուլթանին համար։ Վսեմ. Կառավարիչը յանձնարարած է Տ. Ոսկի քահ.ի, իր բարեւները հաղորդել Ս. Պատրիարքին և չնորհաւորել Ն. Ամենապատուութիւնը այս ընտրութեան համար։ Տ. Թորգոմ Վրդ. ժայրաքաղաքս հասած ըլլալով երէկ ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր և Ն. Սրբազնութեան անօրինութեամբը պիտի քարոզէ առաջիկայ Հինգշաբթի օր Մայր Եկեղեցին մէջ կանոնց համար։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ վարչական ժողովները որոնք երկու շաբաթէ ի վեր չէին գումարուեր, առաջիկայ շաբաթու պիտի սկսին։ Երեքշաբթի օր կրօնական և Չորեքշաբթի օր ալ Խառն ժողովները հրաւիրուած են նիստ գումարել։

ՎԱՆԷՆ Միսաք էֆ. Տէվկանց Իզմիրեանց Գրական Ճանձնաժողովին ղրկած է Վանայ գաւառաբարբառովը գրուած Աւետարանի Անառակ Որդիին առակը, որ բաւական նորօրինակ բան մըն է։ Այդ գործին մէջ կան նաեւ առացուածներ, բառեր, առածներ և ժողովրդական երգեր։ Այսպէս.վ Իզմիրեանց Ճանձնաժողովին մինչեւ հիմա ներկայացուած են 15է աւելի գործեր, որոնք ամէնքը մէկ յանձնուեցան Քնիչ Մանանխումբին մինչեւ Մայիս 15 իր քննութեան արդիւնքը տեղեկագրելու համար։

ՏՐԱԳԶՈՆԻ Քաղաք. Ժողովը նամակով մը չնորհակալութիւն կը յայտնէ Վիճակին նախորդ առաջնորդ. տեղապահ Տ. Արիստակէս Վրդ.ի որ խչճամիտ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է Տրապզոնի մէջ և արժանաւոր առաջնորդի մը ընտրութիւնը կատարած է յանձին Տ. Ներսէս եպս. Ալանեանի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Պաղատաի Պարտ. Փոխանորդին դիմումին վրայ, օրինութեան գիր մը ղրկեց տեղւոյն եկեղեցական Բարթող էֆ. Մինասեանի որ բարեաք պաշտօնավարութիւն մը ունեցած է։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին մէջ այսօր կը սկսին Արեւագալի հանդիսաւոր արարողութիւնները։ Ամէն ուրբաթ օր պիտի կատարուին Արեւագալի երգեցողութիւնները։

ԲԵՐԱՑԻ քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպս. Դիմաքսեան Մեծ Պահքի առթիւ Բերայի երեք եկեղեցիներուն մէջ պիտի քարոզէ հետեւեալ կարգով.— Կիրակի առաւուները Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին պատարագի ժամուն, ժամը 3½ին միջոցները։ Կիրակի իրիկուները Բանկալթի ազգ. գերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին, իրիկուան ժամերգութենէն եւաջ՝ ժամը 9½ին։ Չորեքշաբթի առաւուները Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին յատկապէս կանանց համար, Արեւագալի երգեցիկ անմիջապէս եւաջ՝ ժամը 3½ին միջոցները։

Ս.Զ.Դ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Տիկին Մանանիկ Ունճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին Ցարութիւն էֆ. Մ. Տօնտիկեան (Գանարմա)։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԶԱՏՔՍՆԹՔ

Փետրվար 21ի երկուշաբթի օր Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ ժամը 7ին վայելուչ հանդէսով տեղի ունեցաւ պսակադրութիւնը Տեար Գրիգոր Կ. Գալղունեանի ընդ Օր. Խոժէնի Վ. Սելոքիկեանի, ձեռամբ եկեղեցւոյն ուսուցիչ Տ. Մեսրոպ քահանայի։

×

1905 մարտ 6ին (ր. ե.) Սելանիկի Հայ եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ, Օր. Արաքսի Համամճեանի ընդ Ցակոբ էֆ. Սագալեանի պսակադրութեան հանդէսը բարեկամաց ներկայութեան։

ԲՈՒՐՍԱՅԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

16 Մարտ 1905

Ֆրանս. 3% Français)	99 60
Ռէժի (Tab. Turcs)	370 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	90 92
Հրկաթուղի (Lots Turcs)	135 50
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	603 —
Տրանսվաալ (Transvaal)	95 —

ՐԷՍՄԻ

ՆԸՇԱՆ

Մապէյին Հիւսիսեան Միւլիւքեանէ միւթերճիմլերինտէն սատէթլու Անէլօ էֆէնտիէ թէպտիլէն իքինճի ռիւթպէտէն Օսմանի.

Էտիրնէ էմլաքը Հիւսիսեան միւտիրկ սատէթլու Գէօրգ էֆէնտիէ թէպտիլէն իւչունճի ռիւթպէտէն Օսմանի։

Թէհրանտա Օսմանլը թանիր պաշրը Կուկիուտա Բէքմէզ էֆէնտիէ իւչունճի ռիւթպէտէն Օսմանի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՎՍԵՄ. ՀԸԵՆՉԻ ՊԷՑ.— Հաճոյքով կը ծանուցանենք թէ Տպագրական Տեսուչ Վսեմ. Հըճի պէյ, որ հիւանդ էր, կատարելապէս ապաքինած է։ Հըճի պէյ երէկ կայս. Պալատ գնաց իր երախտագիտութիւնը մատուցանելու յոտս կայս. Գահոյից, իր հիւանդութեան ատեն արժանացած կայս. հոգածութեան համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մր. Էդրման որ ժամանակէ մը ի վեր բացակայ կը գտնուէր, երէկ Պոլիս դարձաւ Ադրիանոպոլսոյ։

ԽՆԵՑՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿՆԵՐ.—Թղթատարական վարչութեանց մէջ խընայողական սնտուկներ պիտի հաստատուին ժողովուրդին համար։ Թղթատարական և հեռագրական ընդհ. քննիչ Աթա պէյ, Բ. Դրան մատոյց այս Սնտուկներուն հաստատութեան վերաբերեալ օրինագիծը։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.— Որոշուեցաւ աւելի եւս այժ տալ գեղարուեստից վարժարանին մէջ ճարտարապետական ճիւղին և աւելի լայն պայմաններով աւանդել զայն։

ՏԱՍԱՆՈՐԴՆԵՐԸ. — Տասանորդի վարձակալութեանց համար նոր հրահանգներ արուեցաւ։ Անկէց ետք վարձակալներէն հաստատուն երաշխաւորութիւն պիտի պահանջուի, հակառակ պարագային գործադրող պաշտօնեաները պիտի հատուցանեն նիւթական գանձին պահանջը։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆԸ.— Եկեղեցական նոր տարիին առթիւ Ղալաթիոյ Սակարանի վարչական Խորհուրդը նորէն կազմուած էր ինչպէս գրած էինք։ Նոր անդամները առջի օր գումարուելով հետեւեալ կերպով կազմեցին դիւանը.—Նախագահ՝ Մ. Զիսի։ Արկղակալներ՝ Մ. Եղեարիմոս Մոլֆէօիս և Ավրամ Քոչէն։ Քարտուղարներ Մ. Թիմոլէոն Ֆրանցէթոս և Մ. Մարիզ Պէնյու�։ Խորհուրդը որոշեց չնորհակալութիւն յայտնել իր երկու հին անդամներուն Պողոս էֆ. Մոմճեանի և Մ. Նիքոլա Մարինոյի, իրենց աշխատութեանց համար։

ՌՈՒՍ դեսպանատան երկրորդ թարգման Մ. Մանանլեթամ որ Բարիզ կը գտնուէր իբր Հրի յանձնաժողովին մէջ ռուս պատուիրակ, նոյն քաղաքէն Բեթերպուրկ մեկնեցաւ։ Մ. Մանանլեթամ յետոյ Պոլիս պիտի դառնայ։

ԱՌՈՂՋԱԳԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ գրաղեցաւ Պէշիկթաշի և Օրթագիւղի կոյուղիներուն խնդրով, որոնց մասէն կ'անցնին Տէրքոսի ջուրի խողովակները։ Խորհուրդը կարծիք յայտնեց խողովակները հեռացնել կոյուղիներէն, ոչ է խառնուրդի առաջքը առնելու համար։ Խորհուրդը զոհութեամբ տեսաւ որ Քաղաքապետութեան ձեռք առած միջոցներուն չնորհիւ ծախկախտը զոր Թեթեւցած է և շաբաթական 30 դէպքը միայն 4 հատի ինկած է։

ՈՒՆԴԱԲԱՆԻ ՀՐԴԵՀԸ. — Կայսերական մը հրամայեց որ Ունդաբանի հրդեհին ատեն վիրաւորուած ջրհանկիր զինուորները Հասիրէ Մանկանց հիւանդանոցին մէջ դարմանուին։ Պատրաստուած ցուցակի մը նայելով, նոյն հրդեհէն այրեցան ամէնքը 54 տուն, նպարավաճառի խանութ մը, Մէտրէսէի մը կէսը և երկու տաղաւար։ Ոսոիկանութեան Նախարարը հրամայեց մէյմէկ ամսաթոշակ տալ այն ոստիկաններուն որոնց տունները այրած են և անոնց՝ որոնք մտերը կը բնակէին և կարասիներուն հոս հոն փոխադրուելէն վնասուած են։ Բերայի ջրհանկիր զօրաց հրամատար դեր-գնդապետ Նուրի պէյի հետ ծխնելոյզի մը փլատակներուն տակ մնացած էր փողոտար չ-վուշ Եուսուֆ ուրիշներու հետ։ Եուսուֆ առջի օր մեռաւ Սպարապետի Դրան հիւանդանոցին մէջ։ Դեր-գնդապետ Նուրի պէյ որ փլատակներուն տակ սպանուեցաւ, հսպիւ 35 տարու կար, դեղին պէսէրով վայելչագեմ զինուորական մըն էր անվեհեր և գործունեայ։ Ամուսնացած էր և երկու զաւակի տէր։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով այդ արկածը, ցաւ յայտնեց և հրամայեց անոր ընտանիքին համար պէտք եղածը ընել։ Ցուզարկաւորութիւնը երէկ կատարուեցաւ, որուն ծախքը կայս. մասնաւոր Արկղէն չնորհուեցաւ։ Հրկիզեալներէն չատերը աղքատ ընտանիքներ են։ Թաղապետութիւնը առժամապէս զանոնք պատրսպարեց զանազան տեղեր և օրական 200 օխա հաց և այլն կը բաժնէ։

ԶՐՀԱՆԿԻՐ ԶՕՐԱԳՈՒՆԴԵՐԸ. — Սպարապետութիւնը արտօնութիւն խնդրեց Բ. Դուռնէն հրդեհի պանդուխտներ և ուրիշ ազատարար նոր գործիքներ գնելու, ջրհանկիր զօրագունդերուն համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Թէրտինանա իշխան Լոնտոնէն Բարիզ գնաց և ներկայացաւ Լուպէ նախագահին։ Իշխանը հանդիպեց ՄէնՁօն մեկնեցաւ ուր պիտի մնայ մինչեւ ամսոյս վերջը։

— Սոֆիայի հեղէն ընդհ. հիւպատոս Մ. Զալօքօսթա պաշտօն ստացաւ Պուլկար կառավարութեան հետ բանակցիլ Պուլկարիոյ և Ցունաստանի միջեւ առեւտրական համաձայնութիւն մը կնքելու համար։

— Պուլկար Հեռագրական և Թղթատարական անօրէն Մ. Սիմոյանէվիչ երեք զինուորական ճարտարագէտներու հետ Վիեննա և Պերլին պիտի երթայ, ուսումնասիրելու Մարքոնիի անթել հեռագրի դրութիւնը որ պիտի մտցուի Պուլկար բանակին մէջ։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ.—Երէկ իրիկուն Մուհարրէյ 10, Պարսիկները իրենց սուգի արարողութիւնները կատարեցին Վալիէ, Էվզիր և Եալաշ խաներուն մէջ։

ՊՈԼՍՈՑ Օտար Ապրանքներու մաքսատան անցեալ 1320 տարուան հասոյթը 57,000 ոսկի աւելի եղած է նախորդ տարին։

Ս. ԱՐԵՒԵԼՔ երթալու համար առաջի օր Օսէպայէն Պոլիս ժամանեց Ռուս կամաւոր նաւատորմէն «Մոլենսք» շոգենաւը, որուն մէջ կը գտնուին Ռուս կարմիր Խաչի բժիշկներ եւ հիւանդապաններ։ Շոգենաւին երը ցամաք ելան եւ այցելեցին Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը։ «Մոլենսք» մեկնեցաւ դէպի Սիւէզ։

—Ռուսական «Զինաչէվ» շոգենաւը Պոլիս հասաւ առջի իրիկուն։ Իր մէջ ունենալով Բորթ Արթուրի պաշտպաններէն 70 սպայ և պաշտօնեայ։ Շոգենաւը մեկնեցաւ Օսէպա։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ Վերատեսչութեան հարցուեցաւ թէ Պոլսոյ Օտար Ապրանքներու մաքսատուռը հասած ապրանքներուն «ֆաթուրա»ներուն մէջ գիները երբ անգլիական ոսկիով կամ ֆրանքով նշանակուած ըլլան, ինչպէս պէտք է գնահատել ապրանքը։

ՑՈՑՆ ԲԱՐԵՐԱՐ.—Վերջերս Պուքրէյի մէջ մեռաւ Տիկ. Մարթ Մանս, որ 60,000 ֆր. թողած է Եանեայի Ցոյն վարժարաններուն և 100,000 ֆր. ալ Ռումանիոյ մէջ արհեստից վարժարան մը հաստատելու համար։

ԱՆԱՏՕԼԻի Երկաթուղիի Ընկերութիւնը որոշեց այս տարի աւելի կանոնաւորութեամբ կատարել Հայատար Փաշայի և Բէյթիքի երթեւեկութիւնները՝ անկէ չգգենաւով Մեծ Կղզի երթալու համար։ Ընկերութիւնը անդեալ տարուընէ ի վեր 20 նոր վագոն և 5 վայրաշարժ բերել տուած է։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԳԻՆԵՏԱՆ ԿԵԱՆՐԷ.— Անցած գիշեր, Բերա, Գալաթա, Գալլիպոլ, Մարմարիկ Օղլուի գիւղերուն մէջ նստած էին ոսկերիչ Արմենակ և կառապան Ալէքսօ։ Իրենց դէմ սեղանին վրայ նստած էր Գասպար Փաշայի սարիրիչ Սարիթիսի։ Երբ չիլերը պարզուեցան, մէջէները փոխուեցան և նոր չրջաններ բոլորեցին գլուխներն ալ նոյն հա եմառութեամբ սկսան տաքնալ և անա ակնարկութիւններ մը սկսան երկու սեղանին յանախորդներուն միջեւ։ Խաքերը աւելի օրոշցան, կծուցան և անա հայհոյէի փոխուեցան։ Մէյ մէն ալ երկու կողմէն մէյմէկ սթաս առած իրարու վրայ յարձակեցան։ Արդիւնքը. սոփրիչ Սարիսթիսի բաւական ծանր հարուած մը տալով և վէրք մը բանալով Ալէքսոյի դէմքին վրայ. փախաւ։

ԱՌԱՒ-ՓԱՀԱԼԻ. — Առջի իրիկուն, Պոլիս, Պալըք Բազար լուսայափոխ Խրիմեան Հայրիկ Եոսիֆ և Էլի Մավրոքուլօ 100 ոսկինոց թուղթ մը կը վճարէին։ Իրենց ապակեդարանին վրայ չարած էին 25ական ոսկինոց չորս դէզ, երբ թափառաշրջիկ մը, որ կ'երեւի թէ կը հետեւէր գործողութեան, յարձակեցաւ. խլեց երկու դէզերը, բայց այնքան արագ և չփոթ գործեց որ հագիւ կրցաւ ափը ձգել երկու ոսկի միայն։ Մինչդեռ երկու լուսայափոխները հագիւ ինքզինքնին գտած էին այս անակնկալէն, ձախաւեր առաւ փախաւը կորսուած էր արդէն քաղաքութեան մէջ։

ՄԻՏԻԼԻ Մի՛ ՈՒՏԷՔ.— Մեծ Պահք և միթաս։— Թէեւ իրարու անյարմար, բայց իրարմով ապրող երկու տարրեր։ Ո՞վ պիտի կրնար լսել թէ այդ հաւով կերակուրը վնասակար է և նոյն իսկ թունաւոր։ Մարիկ ըրէք։ Գրզրլ-Թափրաքի կայարանին պաշտօնեաներէն Վաթլաքի էֆ. անցած օր Գատրգիւղէն միտիա առնելով առն կը տանի, եկել կուգայ, կ'ուտէ ախորժանօք և կը պառկի։ Բայց ահա, կէս գիշերէն ետք խիթով մը կ'արթննայ, կը տառապէր։ Անմիջապէս բժիշկ կը կանչուի, որ կը հաստատէ թէ մարդը թունաւորուած էր և եթէ քիչ մը ուշ հասնէր սարդ մահուան մը պիտի դիմէր։

ՀԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆ ՄԸ.— Եալովայի Քարցի գիւղի բնակիչներէն Կոնիկեան Նիկողոս անուն անձ՝ անցեալները հիւանդութիւնը դարմանելու համար Պոլիս կուգայ, ուր քիչ մը ատեն մնալով լաւ մը դարմանուելէ ետքը կը պատրաստուի գիւղ վերադառնալ։ Ինչպէս կ'ըլլայ համքան իր հիմօեռիներէն Զուգուր գիւղցի գեղուհի օրիորդի մը կը հանդիպի և քիչ շատ շաղակրատելէ վերջ ինչ կ'ընէ կ'ընէ անոր քովի գտնուած ոսկի ժամացոյցը և ադամանդեայ ոսկի ժանին կ'ատնէ խոստանալով քանի մը շաբաթէն պսակուիլ անոր հետ։ Ահա այսպէս ուրախ զուարթ գիւղ կ'երթայ մեր Նիկողոսը, սակայն շատ չի տեւեր անոր սէրը և լուր կը ղրկէ աղջկան թէ «գլխուդ ճարը տե՛ս»։ Աղջիկը բոլորովին չի յուսահատիր, քանի որ բաւական ժամանակ կար պսակ ըլլալու։ Բայց ահա՛ պսակի օրերը անցան, խեղճ աղջիկը յուսահատեցաւ. իսկ մեր աչքքաց նշանածը ժամացոյցը և մանին ծախելով աղուորիկ Մեծ պահք մը պիտի անցուցէ։

ՁՄԵՌԻՐ.—Սվազէն կը գրեն մեզի.— Այս տարի ցուրտը շատ երկար տեւեց քաղաքս։ Զիւնակոյտերով գոցուեցան ուղիները և ամէն մարդ փակուած մնաց իր անակը։ Ժողովուրդը սկսաւ նեղուիլ փայտի և ածուխի չըգտնութենէն, մանաւանդ աղքատ ու միջին դասակարգը, որոնք լիւլի ամբարած չէին իրենց ձմեռուան տեսակ։ Քաղաքիս մէջ հիմայ ցուրտերուն առթիւ էնֆլուէնցա կը տիրապետէ. գրեթէ ամէն տուն 1-3 հիւանդներ կան պառկած։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դէս Բաթէռնէլ ապահովագրական ընկերութեան գործակալներէն Սեդրակ էֆ. Ծովիկեանի միջոցաւ մօտս կեանքը ապահովագրել տուած էի։ Արդ, չնորհակալութեամբ կը ծանուցանեմ թէ մօտս մահէն անմիջապէս յետոյ անոր ապահովագրիչը լիովին ամբողջութեամբ ստացայ. յիշեալ «Դէս Բաթէռնէլ» ապահովագրական ընկերութեան Արեւելքի ներկայացուցիչ Գաւանիկ էֆ. Ստեփանոսեանի կողմէ, ձեռամբ Սեդրակ էֆ. Ծովիկեանի։

Գոմիսէք

ԴՐԻԳՈՐ Ց. ԽԱԹՈՒՆԻԿԵԱՆ

⁂

Ներկայիս խորին չնորհակալութիւններ կը յայտնեմ Պալքան ապահովագրական ընկերութեան և իր Նիկոմիդիոյ գործակալ Ցակոբ էֆ. Թէրզեանի որ վերջին անգամ նոյն տեղը պատահած հրդեհէն առնս արտած ըլլալով ամենայն փութկոտութեամբ ինձ հատուցուեցաւ։

ՀԱՃԻ ԴԱՒԻԹ ԲԱԶԱԶԵԱՆ

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուս ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ 16 Մարտ. — Զարը նոր յայտարարութիւն մը կը պատրաստէ, որուն մէջ կ'ըսէ որ ինք վըստահ է թէ ռուս ժողովուրդին հայրենասիրութիւնը սիանալով Ռուսիոյ հարբստութեանց կարելի պիտի բնեն շարունակել պատերազմ մը մինչեւ վերջը, ռուս բանակին վճռական յաղթանակը։

ԲԱՐԻԶ. — Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ ճաքոնական բանակը առաջանալով գրաւեց Թիլինկը։ Կէս գիշերին հասած ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Քուրոքաթքին կը շարունակէ միշտ նահանջել։

—Զէ հաստատուած դեռ այն զրոյցը թէ զօր. Գիլտերլինկ սպանուած է։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վիլհէլմ կայսր իր Միջերկրականի մէջ կատարած ուղեւորութեան ատեն պիտի հանդիպի Աւստրիոյ գահաժառանգ իշխան Ֆրանսուա Ֆէրտինանտ արշիդուքսին։

ԲԱՐԻԶ.— Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանման տեղեկագիրը պիտի բաժնուի Երեսփ. Ժողովին մէջ երբ նստայրջանը բացուի։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԷ

3/16 Մարտ 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.14
Ամէնէն բարձր գինը	96.18
» վար »	96.11½
ՐՈՒՄԷԼԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	132 87½
Երէկուան բարձր գինը	133 37½
» վար »	132 75
Քրէտիթ Ֆոնսիէ Էժիպսիէն Ա	304.
» » » Բ	269.25
Բաքուէ	511.
Պանք Նատ. Երէս.	433.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.27
Ռէժիի պարտատոմսեր Ֆրանք	385.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ի.	13.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.02

ԹՈՐԹՕՆ «ՄԱՆՈՒՄԷ»Ի 19

Վայրի Հնդիկները

ՏԱԳՆԱՊԱԼԻՑ
ԵՒ ՏՈՒԱՄԱԹԻՔ ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՒԻԱԲԱՆԻՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՀԵՂԻՆԱԿ
ԿԻՒՍԹԱՎԱԼ ԷՄՐԱՒ

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Է. ՏՕՐԱՏՕ

—Խօսեցէք, բայց կարելի եղածին չափ կարճ։ Կը կրկնեմ որ ժամանակը կ'անցնի, և թէ ժամ մը առաջ արդէն ճամբան ելլալու էինք։

Բարիթաօն ճակատը չվեց, բայց յանկարծ վճռական գոյն մը տալու համար իր ըսածներուն։

—Ահա թէ խնդիրը ո՞ւր է, Տէր։ Մինչեւ հիմա քաղաքակրթուած երկիրներ գացած ենք ու բա մեծ վտանգներ չէին սպառեր մեզի, այսինքն ոչ գիշատիչ կար հոդ և ոչ ալ ասղուններ։ Այսօր նոյնը չէ սակայն։

—Ուրեմն։

—Քանի մը վայրկեանէն, ըսաւ Տիօկո, կարմրամորթներու երկիրը պիտի մտնենք։ Անոնք չատ բարեկամ չեն սպիտակամորթներուն և հետեւաբար մեծ զգուշութիւն ընելու է մեր անձը պաշտպանելու համար թակարդներէ շրջանք լարուած են ամէն քայլի։ Գիշատիչ ալ, ասելիցդ միամօրէն և համոզմամբ, այս բոլոր նախազգուշութիւնները բանի մը պիտի չծառայեն և միայն քանի մը օր պիտի երկարեն մեր գոյութիւնը։ Բայց վերջապէս, մեռած ատեն, սա գոնունակութիւնը պիտի ունենանք որ ամէն բան ըրինք յանդուգն կացութենէ մը ազատելու համար ինքզինքնիս։

—Ինչ ըսել կ'ուզէք այս անվերջանալի խօսքերով, պատասխանեց Մարքիզը, որ ժգոյն ժպիտ մը ունեցաւ, հակառակ իր բարկութեան և անձնասկան հոգերուն։

—Սա ըսել կ'ուզեմ որ, շարունակեց Տիօկո, դուք քաղաքներու կեանքին ամէն պահանջներուն մէջ փորձառու էք, բայց ներէցէք ըսելու որ անապատին կեանքը և անոր վտանգները չէք գիտեր և ինքնապաշպանութեան միջոցները չունիք։ Ուստի ամենայն յարգանքով կը կարծեմ թէ ղէկ պիտի ըլլայ եթէ այս օրէն սկսեալ ինծի թողուք կառաւարելու ընթացքին բամէն պատասխանատուութիւնը։ Անհատապէս ես կ'ուզէի ըսել։

Մարքիզը քանի մը վայրկեան լուռ կեցաւ, աչքը հնդիկին հանդարտ դէմքին վրայ սեւեռած, իբր թէ մինչեւ անոր սրտին խորերուն մէջ կարդալ ուզելով անոր ամենաթաքուն մտածումները։ Հնդիկը անխռով հանդուրժեց իր վրայ ծանրացող ակնարկին։

—Ինձմէ խնդրածներդ չատ ծանր բան է, Տօն Տիօկո, ըսաւ վերջապէս խոհուն դէմքով մը։ Այնչ կողմէ թակարդներ կան։ Այն մարդիկը որոնց բարեկամութիւնը իրաւունք ունէի յանսալու, ամէնէն առաջ իրենք լրջանեցին զիս։ Դուք ալ այս ճամբորդութիւնը անխոհեմ կը նկատէք և ասուր նախազգուշումներ կ'ուզենաք ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ՝ ներեցէք համարձակ խօսելուս, դուք չէք ուզեր խարել զիս և ձեր կեղծ անձնասիրութեան տակ ծուղակ մը լարուած չէ։

—Տէր, ամենեւին չեմ ցաւիր այն կասկածներուն համար զոր իմ մասիս կ'ունենաք։ Ընդհակառակն չատ բնական կը գտնեմ զանոնք։ Դուք Բարդուկեղ մըն էք, և այս պատճառով չէք գիտեր այս երկրին վերաբերեալ բաները, օրինակի համար սա թէ դիմուորները փորձ մարդիկ են, ամենամեծ խնամքով ընտրուած, և թէ այս մարմնոյն կազմակերպութենէն ի վեր թակարդ լարողներուն թիւը նուազած է։ Ինծի համար ըսել չեմ ուզեր։ Զիս հազիւ քանի մը օրէ ի վեր կը ճանչնաք, և տակաւին առիթ ունեցած չէք փորձի ենթարկելու զիս, բայց այն ուղղամիտ եղանակը որով խօսեցաք ձեզ, եթէ ոչ ձեր վատահութիւնը, գէթ այդ վստահութեան սկզբնաւորութիւնը առաջ բերելու էր։

—Այո՛, գիտեմ որ երէկուընէ ի վեր ձեր ընթացքը ուղիղ եղած է։ Կը տեսնէք որ ամէն բան ճիշդ կ'ըսեմ։

—Գէնք եղածին չափ չէ։ Դուք զիս կը դատէք քաղաքակրթեալ կեանքի տեսակէտով, և ո՛չ թէ անապատի կեանքին։ Ուրեմն ծանր սխալներ կը գործէք ակամայ։ Թոյլ տուէք որ պարզ դիտողութիւն մը ընեմ զոր կարծեմ թէ իրաւացի պիտի գտնէք։ Առ նուազն 50 մղոն հեռու ենք մերձաւոր քաղաքէն և հազիւ քանի մը մղոն միայն հեռու թշնամի հնդիկներէն որոնք մեզ կը դիտեն և ասիթի մը կ'սպասեն մեր վրայ յարձակելու համար։

—Ճիշդ է, մրմնաց Մարքիզը մտահոգ։

—Հիմա ենթադրենք որ ես վատ մըն եմ։

—Ես ատանկ բան չըսի։

—Դրապէս չըսիք, իրաւ է, բայց հասկացուցիք որ կրնայի վատ մը ըլլալ։ Լա՛ւ, պահ մը ընդունինք որ այնպէս է։ Ինչ աւելի դիւրին է քան ձեզ լքանել հոս և զինուորներուն հետ մեկնիլ, և հաւատացէք որ անդարմանելի կերպով կորսուած ենք։ Անիծապէս անկարելի պիտի ըլլայ ձեզ քաղաք դրանալ և խուսափիլ այն հազարաւոր վտանգներէն որոնք կը շրջապատեն ձեզ և որոնց կեդրոնը կը կազմէք անտարակոյս։

Մարքիզը ժգունեցաւ և գլուխը կուրծքին վրայ ծռեց վիճաբանեմ։ Հնդիկին արտասանութեանը ըսելիք չկար և կ'ապացուցանէր իր անկարգութիւնն և անձնուիրութիւնը այն մարդուն զոր կ'ամբաստանէր։ Ձեռքը անոր երկնցուց և խանդոտութիւն ընելով ըսաւ.

(Շարունակելի)

ՅԱՌՈՒԹԻՒՆ Է.Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԾԱՋԼԽԱՆԷՍԻ

Սուլթան Համամ Գրքերը օղու խանութում 92 վէ 93 Նումէրոյում օտարարտ նագլ օլունմուշ տրը։

Մուսամպէյ 14 սէնէսէն պէրի չէնրիմիզա իմրայի վէքեալէրի իթմէքէ վէ զայրէթ ու իսթիզամէթիյլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիհ վէ էնմիյէթինի զաղանմըշ էրպապը նամուս վէ լիւգաթսան մի մէքթէպի Հուգուզը Շահանշէյն մէզուն պիրինճի սընֆ տավա վէքիլլէրինէն մա'արուֆ պիր զաթ ատր։ Քէնարլէրի հէր նէվ չէրի, հուգուգ, ճէզա վէ թիճարէթ տավալարընը տերէօճէք խէր։ Տավալարը հագգնտա մէճճանէն մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրէ պէյանը ըյնէն գալընմագ։ Գազը տավատան բէյնի իսնէրի ալմատրը կիզի ըէք չօգլարընը տասուլէնէ թէսվիյէտէ գուսատ էյլէմէզ։ Իտարէյանէրի ճամա'ա կիւէյէրի տախի ալրգ տրը։ Սապահլարը սաթ 3—6ում վէ ագշամլարը սաթի 10—11է գատար եազրիտանէսինէ պուրունուր։ 17—50

ԶԿԱՆ ԻՄՊԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

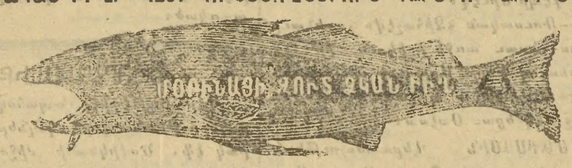

ԴԻՄԵԼ ԽԱԶԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պազի, «պողաչանի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մօրենայի ձեռն իւլի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ չատցած է, ասոյն խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յանախորդաց գոհացում մը տալու և փոքր իսկ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուստի եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել առած ըլլալով ԲԷՏԷՐ-ՄՕԼԼԷՐԻ Մօրենայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախսի Դեղարանս՝ թէ՝ մասնաւոր չիւրու մէջ և թէ քաջով, ամէնէն փափկակազմ ստամոքսի համար իսկ խիստ ասխորժելի ըլլալով, թէ՝ մեծերու և թէ՝ ուսարակազմ պզտիկ ազայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՝ աժան և թէ առանց հոտի զուտ և անխառնուտ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գէթ մէկ անգամուան փորձով մը տուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պարիւր ունեցաւ իրապէս գնահատելի արդյ հասարակութեան թէ՝ մեր վաճառատանց ապրանքներուն տեսակները ուելի ճոխացնելու ու մեր յարգելի յանախորդաց ուելի գոհացում տալու նպատակաւ, ոսկերչութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ կիներու և աղջիներու համար՝ և մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստներէն, ճերմակեղէններու և (Թ.հաֆիէ) ու մանգամայն ամէն տեսակ ուաջնակարգ կոշտիներու (ձեղունի լամբաներ, ագիսէներ և այլն) ճոխ մթերանոց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով և կանխիկ ու ապառիկ պայմաններով,

Արդ՝ կը խնդրեմ մեր համակրելի յանախորդներէն, որ բարեհաճին դիմել վերոյիշեալ վաճառատանները, ուրկէ անտարակոյս անհուն գոհունակութեամբ պիտի մեկնին։

ՎԱՃԱՐՄԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ և մնայեալ գումարին հարիւրին 5 յաւելեալ վճարմամբ։
2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ.
3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն միմիայն ոգտագործեալ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անվնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 կեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած և անվնաս մնացած միմիայն ոգտագործեալ գոհարեղէններէ ալ հարիւրին 15 զեղչով ետ կ'առնուին։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ

6. Դ. Շաբաթական վճարումց համար հաւատիչներ ընդհանս պատրաստ են։
Մեծ Շուկայ, Ասկերչաց Փողոց թիւ 13, Կ. Պոլիս 10-50

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ԵՒ ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Գոնահեղէններու, ամէն տեսակ կան կարասիներու եւ ամէնէն նորաձեւ հագուստներու, եւ այլն

Պատիւ ունինք ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ՝ մեր վաճառատանց ապրանքներուն տեսակները ուելի ճոխացնելու ու մեր յարգելի յանախորդաց ուելի գոհացում տալու նպատակաւ, ոսկերչութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ կիներու և աղջիներու համար՝ և մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստներէն, ճերմակեղէններու և (Թ.հաֆիէ) ու մանգամայն ամէն տեսակ ուաջնակարգ կոշտիներու (ձեղունի լամբաներ, ագիսէներ և այլն) ճոխ մթերանոց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով և կանխիկ ու ապառիկ պայմաններով,

Արդ՝ կը խնդրեմ մեր համակրելի յանախորդներէն, որ բարեհաճին դիմել վերոյիշեալ վաճառատանները, ուրկէ անտարակոյս անհուն գոհունակութեամբ պիտի մեկնին։

ՎԱՃԱՐՄԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ և մնայեալ գումարին հարիւրին 5 յաւելեալ վճարմամբ։
2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ.
3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն միմիայն ոգտագործեալ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անվնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 կեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած և անվնաս մնացած միմիայն ոգտագործեալ գոհարեղէններէ ալ հարիւրին 15 զեղչով ետ կ'առնուին։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ

6. Դ. Շաբաթական վճարումց համար հաւատիչներ ընդհանս պատրաստ են։
Մեծ Շուկայ, Ասկերչաց Փողոց թիւ 13, Կ. Պոլիս 10-50

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔԻՑ

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԼԻԻՄԻԷՐ, ԺՈՒԿԱԼ ԵՒ ԿԱՑ ԲԼԱԲՆԵՐՈՒ
ՄԻԵՏ ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ

ՃՈՒԿ ՀԱՒԱՔԱԾՈՑ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽԱՒԱՐԱՐՏԵՐՈՒ, ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴՆԴԵՐՈՒՆ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒՆ

Կեդրոնատեղի Շ ԷՆՏ ՍԸՆ հոչակաւոր տան ակռաներու եւ խուչուներու, ինչպէս նաեւ ատամնաբուժական ամէն տեսակ պէտքերու։ 36—23

Ա՛ԼԻԹԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՁՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ՖՐՊ. 9,500 000
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար 17 վերապահովագրող ընկերութեանց իր գործոց բաժնեկից ՖՐՊ. 142,750,000
Ցվերջ Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք 1,618,000,000 ֆրք.
Վնասուց համար վճարած՝ մինչեւ 31 Դեկտեմբեր 1904 32,000,000 »

ՊԱՒԲԱՆ Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ Հրդեհի, Մովային փոխադրութեանց, կեանքի և արկածներու դէմ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։
Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրական գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպայի մէջ, յեգիպտոս և Ամերիկայ Միացեալ Նահանգները։

Գլխաւոր Լիքուէ.— Բարիզ, Կ. Պոլիս, Իզմիր
Տէօյչէ Պանք.— Գերլին, Համպուրկ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (Անկլօ Եգիպտական Պանք.— Աղեքսանդրիայ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ) Անկլօ Աւստրիական Պանք.— Լոնտրը, Վիէննա, Պուտապէշտ
Պանք Նասիոնալ Պիլկար (Սոֆիա
Պանք տը Գոմերս)
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ
Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
50—8 Թոքթաշլեան Խան, Գալաթա, Կ. Պոլիս

Լ'ՈՒՆԻՈՆ

ԵՒՆԿԸՆԿ ԳԱՐՅԸ ՎԷ ԷՍՄԻ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԼԼԸՆՄԸՇ
Մերքեզի իշատրկի — Գարիզսկ, Վանտսմ մէյտանքնտա 9 Գիւմբրոլը
տայիրեի խուսուսքիէրինճեք

ՀԱՍՊԻՏ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
Ակցիայէ վէ իսթիհսաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանխիլաթը 25,000,000 »
Թէքիէ օլունան գիյան 284,000,000 »
Մեկուրթալը էմլաքն գէմէթի 22 միլիոն։

ԷՄՄԻԼԻ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
Ակցիայէ վէ իսթիհսաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թանխիլաթը 13,000,000 »
Թէքիէ օլունան գիյան 130,000,000 »
Մեկուրթալաշանէօմիւր 278,000,000 »

ՊՈՒՇԵՐԻԹԻ կանէթ միւսթա չէրտիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գալա իսէր Էմմիլի Սիկորթա չլուպէսի ճարսի միլիմնէլիի տուէլիքէ վէ խուսուսի էնվէնի ֆիյոթլարա էսմիւք սիկուրթա իսէր։
ՇԻՐՔԻԹԻ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տրը. Թիւրքիա վէ Մէմալիքը Շարգիյէ իլէն միւարիյէթը ուսմանիյէ — Սթամպոլա, Սուլթան Համամբոնու, Քարթրոը Օղլու Բասաժը
Միւնիրի ուսմանիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԻՍԵԱՆ
Մարեր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա պրուճա պիր Շիրպէսի օլունուրը կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր Թարաֆընտա տախի խուսուսի ատանալարը վար տրը։ 50—22

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ՝ ԿԱՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՄԲ
ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԻՐ

Այս ընկերութիւնը հրապարակ հանած է սիկառի թուղթեր, որոնց կողքերը Հ. Բասմէյիի պարտաթուղթի մը թիւր։ Նոյն երկաթուղիներուն վիճակախաղութեան մէջ շահող թիւերը ունեցողները հետեւեալ պարգեւները պիտի առնեն.

1	պարգեւ	10,000	դրշ.	որ պիտի տրուի մեծ պարգեւը շահող թիւին						
1	»	1,000	»	»	»	»	2րդ	»	»	»
2	»	500	»	»	»	»	3րդ	»	»	2 թիւերու
6	»	200	»	»	»	»	4րդ	»	»	6 »
12	»	100	»	»	»	»	5րդ	»	»	12 »
28	»	50	»	»	»	»	6րդ	»	»	28 »
850	»	10	»	»	»	»	ամսրթի	»	»	900 »

Ուրագրոն թիւն III ամէն պարգեւաւոր սիկառի թուղթի վրայ նշանակուած է մէկ թիւ և քանիներորդ վիճակահանութեան համար արժէք ունենալը։
Վիեննայի կայս. և արքայական սրհեռագրական բարձրագոյն վարչութենէն տարրալուծութիւնք հրատարակուած է թէ այս սիկառի թուղթերը ամէն հակառողջիկ նիւթերէ զերծ են։
Գնեցէք պարգեւաւոր սիկառի թուղթեր՝ հատը 10 փարա
Պարգեւները վիճակահանութենէն անմոռացպէս հետ պիտի վճարուին Պոլսոյ և Սելանիկի մէջ՝ Սելանիկի Պանքային և Իզմիրի մէջ ընկերութեան ընդհանուր գործակալ Անատասուլա Եղբարցմէ։ Նաեւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու մէջ ընկերութեան գործակալներէն։ Առաջին պարգեւը միայն Պոլսոյ, Սելանիկի և Իզմիրի մէջ պիտի վճարուի։
Պարգեւաւոր թուղթերուն Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Պէրա Զիլէք Հապար Ալթը Թարաքեան խան և Գալաթա, Մահմուտիյէ փազոյ, թիւ 25, Տեարք ՄՕՏԻԱՆՕ, ՇԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ. 50—8

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՁՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ՖՐՊ. 9,500 000
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար 17 վերապահովագրող ընկերութեանց իր գործոց բաժնեկից ՖՐՊ. 142,750,000
Ցվերջ Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք 1,618,000,000 ֆրք.
Վնասուց համար վճարած՝ մինչեւ 31 Դեկտեմբեր 1904 32,000,000 »

ՊԱԼՔԱՆ Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ Հրդեհի, Մովային փոխադրութեանց, կեանքի և արկածներու դէմ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։
Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրական գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպայի մէջ, յեգիպտոս և Ամերիկայ Միացեալ Նահանգները։

Գլխաւոր Լիքուէ.— Բարիզ, Կ. Պոլիս, Իզմիր
Տէօյչէ Պանք.— Գերլին, Համպուրկ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (Անկլօ Եգիպտական Պանք.— Աղեքսանդրիայ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ) Անկլօ Աւստրիական Պանք.— Լոնտրը, Վիէննա, Պուտապէշտ
Պանք Նասիոնալ Պիլկար (Սոֆիա
Պանք տը Գոմերս)
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ
Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
50—8 Թոքթաշլեան Խան, Գալաթա, Կ. Պոլիս

ՊԱՂՈՒԹԵՆԷ ՏԱՌԱՊՈՂՆԵՐՈՒՆ

Պաղութենէ տառապողներուն կը յանձնարարուի ամէն իրիկուան կերակուրին մէջ ոգելից Թրիպէրիան գործածել, անկէ սուրճի գդալ մը խառնելով ջուրի, գինիի կամ կաթի հետ, ինչ որ ամէնէն յոժար պնդութիւնն իսկ անմիջապէս կ'անհետացնէ առանց լուծմանի ու իսիթ պատճառելու։ և կը կանոնաւորէ կղկղանքին արագութիւնը պէտք եղած քանակութեամբ։ Թրիպէրիանի բժշկարար արդիւնքը կը տեսնուի ամէն օր հնարեալ առաւել։ որուն կանոնաւոր ու երկարատեւ գործածութիւնը հիմնապէս կ'արգիլէ պնդութեան վերադարձը առանց ազիքները բարկացնելու և լուծողականներու նման ազիքները քերթելու։ Կը ծախսուի ամէն մեծ գեղարուեստներու և մթերանոցներու մէջ։ ուշադրութիւն ընել պիտակներուն առարար գրուած հետեւեալ հասցէին. Maison L. Frere, 19, rue Jacob, Paris։ Մասնաւորապէս կը յանձնարարուի այն տիկիններուն որոնք չարունակ յուսահատորէն կը մաքառին պնդութեան դէմ։ Թրիպէրիանի գործածութիւնը օրական հազիւ 20 փարա ծախս կը պատճառէ։ 18 5—18

Տ.Թ.Դ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժշկ. մորթի, գոյդեկան ախտի, արանց և կանանց ծնունդամիզական գործարանների։
Ելն. հիւանդութեանց

Ցիչեալ բժիշկը որ 15 տարի չարունակ պաշտօնավարած է Գալաթիոյ նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, որ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները ամենափ տարածուած էին, և որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւն։ Ներ կատարած և գործնական փորձեր կրած է, և այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոդներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէյօղլը Բարմակ գարու, թիւ 10 և կ'սորէն մինչև ժամը 11 կը գտնուի Գալաթայ Մեսքենան դեղարանը, ուր կը գտնուին վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որոնցմէ ալ հիւցած ըլլան։
Ո՛ղբ թ՝ ոչ՝ բը՝ ծրի՝ աղքատներ։ 50—9

ԿԱԶՄՎՐԱՐԱԿԱՆ
ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՇԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սուլթան Համամ, Թոփալեան խանէն վեր, Զրնկեր օղլու խան, թիւ 1

Կազմարարութիւնը ներկայիս մէջ արտնաա ըլլալէ զատ դատ Գեղարուեստէն կարգը ելեցած է։ Նորաձեւ անձինք իրենց սալօնները ո՛րչափ որ կը զարդարեն գեղարուեստով, կարտիներով և կանոնով, նոր քան ալ իրենց գրասդարանները կը պէտեն աթուեսարին կատարելութեանը համեմատ կազմուած գեղատաս հասարներով, որոնց արտաքին փայլը այնչափ շլացուցիչ կ'ելլայ ու հրապուրիչ։
Արդակ էֆ. Մանուկեան Ինկաթ առնելով հանրութեան այս պահանջը, իր կազմատուն օժտած է նորանոր մեքենաներով, գաղապարներով, ոսկեզօծ տառերով և ուրիշ բազմաթիւ կազմարարական գործիներով, որոնց շնորհիւ ամէնէն ֆրքաճաշակներն իսկ գոհացնելու ատաճան կատարելութեամբ կը կազմէ գիրքեր, թերթերու հատորներ, ալբոմներ, նօթատետրներ, օրագրներ, նուէրներու ազատագիրքներ և այլն։
Մասնագէտ է տուեալական տոկուն, շքեղ ու հաստատակազմ տոմարներ և օսպիներ կազմելու, որոնցմէ միշտ պատրաստի մեր ունի իր գործատեղին մէջ։
Դպրոցական տետրակներ պատրաստած է մասնաւորապէս, որոնք թէ՝ ընտիր են և թէ ժան։ 20—12

ՅԱՌՈՒԹԻՒՆ Է.Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ԾԱՋԼԽԱՆԷՍԻ

Սուլթան Համամ Գրքերը օղլու խանընտա 92 վէ 93 Նումէրոյում օտարարտ նագլ օլունմուշ տրը։

Մուսամպէյ 14 սէնէսէն պէրի չէնրիմիզա իմրայի վէքեալէրի իթմէքէ վէ զայրէթ ու իսթիզամէթիյլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիհ վէ էնմիյէթինի զաղանմըշ էրպապը նամուս վէ լիւգաթսան մի մէքթէպի Հուգուզը Շահանշէյն մէզուն պիրինճի սընֆ տավա վէքիլլէրինէն մա'արուֆ պիր զաթ ատր։ Քէնարլէրի հէր նէվ չէրի, հուգուգ, ճէզա վէ թիճարէթ տավալարընը տերէօճէք խէր։ Տավալարը հագգնտա մէճճանէն մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրէ պէյանը ըյնէն գալընմագ։ Գազը տավատան բէյնի իսնէրի ալմատրը կիզի ըէք չօգլարընը տասուլէնէ թէսվիյէտէ գուսատ էյլէմէզ։ Իտարէյանէրի ճամա'ա կիւէյէրի տախի ալրգ տրը։ Սապահլարը սաթ 3—6ում վէ ագշամլարը սաթի 10—11է գատար եազրիտանէսինէ պուրունուր։ 17—50

ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Սգերկ

Դրամագլուխ	12,000,000
Տարեկան հասոյթ	3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ
Որ այժմ ձուլուած է ԴՈՅԼԼ ապահովագրական Ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութիւններու վրայ։ — քարաշէն և փայտէնէ կալուածներ, տեսարանի թուղթեր, ապրանքներ, ուն. ան.։
Լանքաշիր միջա նամ նուազ եղած է ամէն կարգաստ արտադ և արդար կերպով իր գագրելուն համար։
Իր դրամագլուխն՝ 12,000,000 մնալ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԼԻՎԷՐՊՈՒԼ, թիւ 1՝ ԴՈՐԹՇՕՆ ՍՏՐԻԹ
ԼՈՆՏՈՆ, 28՝ ԼՕՒԹՊԱՐՏ ՍՏՐԻԹ
ԸՆԴ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՏ ՍԷՆԼԼԷՐ ԵՒ ԷՆՆ.
Նո. 4 և 5 Գիւլիւ թ Իսմէլ խան
Դեր-Գործակալ Էսթրեի
ՄԱԳՍՈՒԴ Ե. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ
Ուրիշ դեր գործակալութիւններ ամէն Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։
50—43

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
ԲԱՐԷԱ, ՄԱՆԴ ՈՒԱԲՈՒԱ-ԳԱԼԱՏԱՅԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6
ՀԻՒԱՆԴ ԿԷՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—16

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ